Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT　　　פרייז 15 גראשען　　　היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 143 | Łódź, Poniedziałek, 20 czerwca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ט״ז סיון תרצ״ב | № 143

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין בריסק

זענען פארגעקומען דעם היינטיגען שבת

בריסק, 19. (טעלעפאניש).
שבת נאכמיטאג זענען אין די גאסען פון בריסק פארגעקומען בלוטיגע אנטיסעמיטישע עקסצעסען.
צוליב א ספארט־יום־טוב פון דער בריסקער יודישער שול־יוגענד זענען געווען פערזאמעלט ביים טייך מוכאוויעץ א סך יודען.
כוליגאנעס זענען בעפאלען די יודען און גע־שלאגען מכות רצח, יודישע פרויען און קינדער.
אונטער הורא־אויסגעשרייען האבען זיך די כוליגאנעס אוועקגעלאזט איבער די גאסען פון י. ל. פרץ און מארשאל פילסודסקי, אויסגעהאקט די שויבען אין יודישע היידער און געוועלבער און גע שלאגען די אלע בעגעגענטע יודען.
אויך אין דעם וואלנאשטשי־פארק האבען זיי געשלאגען די שפאצירענדע יודען.
די בלוטיגע אנפאלען האבען געדויערט ביז שפעט אין דער נאכט.
עס זענען דא א סך פערוואונדעטע יודען.

דער צאל איז אלע לענדער זאל ביליגער ווערען

לאזאן, 19. (ספ. טעל.)
די נאהענטסטע זיצונג אין לאזאן וועט זיין געווידמעט דער פראגע פון ביליגער מאכען דעם צאל אין אלע לענדער.

געמיינזאמער פראנט

צווישען סאציאליסטען און קאמוניסטען אין דייטשלאנד — כמעט א געשעהענער פאקט

בערלין, 19. (ספ. טעל.)
דער סאציאל־דעמאקראטישער „פארווערטס" דרוקט דעם בריף, אין וועלכען די קאמוניסטען ווענ־דען זיך צו די סאציאל־דעמאקראטען וועגען אן „איינהייטליכען פראנט אין קאמף געגען דער פינסטע־רער רעאקציע.
דעם ענטפער די קאמוניסטען האט געגעבען די ארגאניזאציע „אייזערנער פראנט", וואס איז א פעראייניגונג פון סאציאל־דעמאקראטען מיט פער־שידענע ארבייטער־גרופירונגען.
דער ענטפע ראיז א פאזיטיווער און מ׳גיט צו א גרויסע בעדייט דעם דאזיגען ענין, וועלכען מען האלט פאר א געשעהענעם פאקט.

פערמשפט אויף 3 יאהר טורמע

איז דער געוועזענער דעפוטאט פאליעוו

לעמבערג, 19. (טעלעפאניש).
דער פראצעס פון דעם געוו. „אונדא"־דעפו־טאט, און געוועז. „בריסקער" דימיטרי פאליעוו, וועלכער האט געדויערט 6 טאג האט זיך נעכטען פערענדיגט.
די געשוואוירענע ריכטער האבען אפגעווארפען די בעשולדיגונג אז פאליעוו איז שולד אין מלוכה־פעררא͏ט, און בעשטעטיגט אז ער איז שולדיג אין שטער׳ען די עפענטליכע רוה.
דער טריבונאל האט פערמשפט פאליעוו׳ן אויף 3 יאהר שווערע טורמע.

א צוזאמענפאהר פון געוועזענע קייזער־קעניגליכע אפיצירען

האנאווער, 19. (ספ. טעל.)
דא איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון געוועזענע קייזערליכע אפיצירען.
אויפ׳ן צוזאמענפאהר איז אנוועזענד געווען דער גענעראל מאקענזען.
דער עקס־קייזער ווילהעלם גופא האט צוגע־שיקט א בעגריסונגס־דעפעשע.

פערמשפט א ריכטער צום טויט

פאר שטיין אין קאנטאקט מיט קאנטער־רעוואלוציאנערען

מאסקווע, 19 (ספ. טעל.)
דאס געריכט האט פערמשפט צום טויט דעם ריכטער ראדקרעזינאוו פאר׳ן שטיין אין קאנטאקט מיט קאנטער־רעוואלוציאנערע עלעמענטען.

אנ׳ארט פאר 200,000 עמיגראנטען

פערו עפענט די טויערען פאר דעם יודישען וואנדערער

ווארשא, 19. (טעלעפאניש).
די רעגירונג פון פערו האט מודיע געווען די עמיגראציע־ארגאניזאציעס, אז איהרע טויערען זע־נען אפען פאר יודישע עמיגראנטען ובפרט פאר בעלי־מלאכות און ערד־ארבייטער.
די האט ארט פאר אנ׳ערך צוויי הונדערט טוי־זענד עמיגראנטען.

פונוואנען ס׳וועט קומען די ישועה...

ווארשא, 19 (טעל.)
די צענטראלע פון דילאקאטא רען־פעראיינען האט זיך געווענדעט צו אלע אפטיילונגען אין גאנץ פוילען, אז זיי זאלען זאמלען אונטערשריפטען אויף א פעטיציע וועגען פערקלענערען דאס דירה־געלד.
מ׳רעכענט אויפצוזאמלען א מיליאן אונטער־שריפטען, און די צענטראלע איז זיכער, אז ס׳וועט האבען א פעולה.

א געהיימע זיצונג אין גענף

גענף, 19. (ספ. טעל.)
היינט איז דא פארגעקומען א געהיימע זי־צונג צווישען פארשטעהער פון ענגלאנד, פראנק־רייך און אמעריקא.
קיין קאמוניקאט איז נישט ארויסגעגעבען געווארען.

א באהן־קאטאסטראפע נעבען קאוועל

קאוועל. 19 (טעלעפאניש)
א פאסאזשיר־צוג איז נעבען קאוועל ארא פון די רעלסען.
קיין מענשען־קרבנות זענען נישטא.

ארונטערגעפאלען א דייטשער לופט־באלאן מיט 3 פאסאזשירן

גניעזנא, 19־ (טעלעפאניש).
נאך מיטאג איז ארונטערגעפאלען אויף די פעלדער לעם דארף מילאסלאוו א דייטשער לופט־באלאן מיט דריי פאסאזשירען.
פאליציי האט די פאסאזשירען פערהאלטען.

די פיהרער פון די דעלעגאציעס אין לאזאן

פון לינקס: דייטשער אויסערן־מיניסטער פאן נוירא͏ט, מאסקאני (איטאליען), קאנצלער פאן פאפען, מאקדאנאלד (ענגלאנד) און העריא (פראנקרייך).

מז״ט ווינשען מיר אייך, ליבער ברודער, שוואגער און שוועגערין, צו דער חתונה פון אייער ליבען זוהן

יעקב וויינבערג מיט פרל. פעלא זונשיין

מיר ווינשען אויך, איהר זאלט דערלעבען פון זיי און פון אלע קינדער פיל נחת. — דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען.

בעריש גאלדבערג און פאמיליע,
חיים עדעלמאן און פאמיליע.　　3935

פאר גאלד, בּיזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעם צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

צווישען טיבעט און כינא איז איצט אויסגעבראָכען א מלחמה

נאַנקין, 19 (ספּ. טעל.)
צווישען טיבעט און כינע איז אויסגעבראָכען א מלחמה.
עס קומען שוין פאָר בלוטיגע שלאַכטען צווישען דעם טיבעטאַנישען און כינעזישען מיליטער.
דאָס טיבעטאַנישע מיליטער האָט שוין פאַרנומען א טייל פונם כינעזישען טעריטאָריום.

פּראָטעסט געגען סיים־וואהלען אין העכסטען געריכט

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש).
מאָנטאָג וועט אין העכסטען געריכט בעטראַכט ווערען דער פּראָצעס געגען די סיים־וואַהלען אין קאָוועל, לובאָמיל, און וולאַדימיר־וואָלינסק.

אַרעסטירט דריי געפעהרליכע באַנדיטען אין קאליש

קאַליש, 19. (טעלעפאָניש).
היינט איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַן׳אַבלאַווע, אין דער שטאָט און אין דער סביבה.
מ׳האָט געזוכט אַ באַנדיטען־באַנדע וועלכע האָט לעצטענס געמאַכט אַ רייה אָנפאַלען, דערהרגענדיג דערביי אַ גרעניץ־וועכטער פון אָסטראָוו, אַ געוויסען גראַבאָווסקין.
די בעהעלטעניש פון די באַנדיטען איז געווען אויף דער אַגראַדאָווע גאַס 4.
מ׳האָט אַרעסטירט דריי באַנדיטען און די אַריינגעזעצט אין טורמע.

אַנ׳אָפּטיילונג שווייצאַרישע פּאָליציי, וואָס דאַרף היטען דעם שלאָס אושי, וואו עס קומט פאָר די קאָנפערענץ אין לאָזאַן.

די איבער־שלעזיען־פייערונגען אין גאַנצען לאַנד

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש)
אין גאַנץ פוילען איז היינט געפייערט געוואָרען די אַנשליסונג פון אויבערשלעזיען אין פוילען.
אין קאַטאָוויץ האָבען זיך בעטייליגט דער האַנדעלס־מיניסטער זאַרזשיצקי, פּאָסט־מיניסטער בערנער, און וויצע־מיניסטער דזשעוויעצקי
אומעטום זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס וועגען דער איצטיגער פּאָליטישער לאַגע אין דייטשלאַנד, און עס איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער געפאַהר, וואָס עס דראָהט פוילען.

בייערן איז עקשנות׳דיג

א נייער בעשלוס געגען פאָן־פּאַפּענס רעגירונג

בערלין, 19. (ספּ. טעל.)
דער קאָנגרעס פון דער בייערישער פאָלקס־פּאַרטיי האָט אָנגענומען אַ בעשלוס געגען פאָן־פּאַפּענס רעגירונג.

דער קאָנגרעס פאָדערט פון דער דייטשער רעגירונג צו מילדערען די אויסעראָרדענטליכע פערארדנונגען פון דעם פּרעזידענט הינדענבורגס דעקרעט, וועלכע זענען נוגע די פראַגע פון רעפּאַר־מ׳רען די אַרבייטער־פערזיכערונגען.

רעוואָלוציע צום דריטען מאָל

אַזוינס איז געשעהן אין משך פון 10 טאָג אין טשילי

לאָנדאָן, 19. (ספּ. טעל.)
פון טשילי מעלדעט מען אַז ס׳איז דאָרט אויסגעבראָכען די 3־טע רעוואָלוציע אין משך פון צעהן טאָג...
בעת דער צווייטער רעוואָלוציע האָט זיך געבילדעט אַ ליבעראַל־סאָציאַליסטישע רעגירונג.
דער ערשטער טאַט פון דער נייער רעגירונג איז געווען דאָס אַרעסטירען פון פּאָלקאָווניק גראָז, וועלכער האָט געהאַט קאָמוניסטישע טענדענצען, און איז געווען דער אייגענטליכער בעגייסטערער פון דער ערשטער רעוואָלוציע.
דער פּאָלקאָווניק גראָז האָט געזאָלט דעפּאָרטירט ווערען אויף אַן אינזעל.
דאָס פליה־מיליטער האָט, דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, רעוואָלטירט, אָנהויבענדיג אַ קאַמף מיט׳ן רעגירונגס־מיליטער.

אוועקגעקומען ערגיץ

א יודישער סוחר פון מאסקווע

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.)
אויף א געהיימנישפולען אופן איז אוועקגעקומען געוואָרען פון שטוב און נעלם געוואָרען דער יודישער סוחר קויפמאַן.

מ׳ווייסט לעת עתה נישט וואו ער איז.
די ג. פּ. א. זאָגט, אַז די ווייס־גוואַרדייער האָבען איהם אוועקגעפיהרט.
דער צד שכנגד זאָגט, אַז — פערקעהרט.

די בולגארישע מלכה־שבה

דאס איז זי די שולדיגע אין דעם דאָרטיגען אַנטיסעמיטיזם

סאָפיע, 19. (ספּ. טעל.)
דאָ איז פערענדיגט געוואָרען דער פּראָצעס געגען די בולגאַרישע פּאָגראָמשטשיקעס, וואָס האָבען בשעתו פּאָגראָמירט די יודען.
דער פּראָקוראָר האָט געפאָדערט פאַר די בע־שולדיגטע טויט־שטראָף.
די פערטיידיגער פון די אָנגעקלאָגטע האָבען דערקלערט, אַז דער אַנטיסעמיטיזם אין בולגאַריען האָט זיך אָנגעהויבען נאָך אין 14־טען יאָהרהונדערט ווען די הערשערין פון בולגאַריען איז געווען די יודישע קעניגין שרה. זי האָט זיך געענדערט איהר נאָמען אויף טעאָדאָראַ און האָט שטאַרק פייגט געהאַט איהרע גלויבענס־גענאָסען.
דער אורטייל וועט אַרויסגעטראָגען ווערען מאָרגען.

א רייה ערד־ציטערנישען

ניו־יאָרק, 19. (ספּ, טעל.)
פון מעקסיקאָ מעלדעט מען, אַז נאָכען 11 אַ זייגער מיט פערציג מינוטען האָט זיך געלאָזט פיהלען אַן׳ערד־ציטערניש.
אַלע הייזער אין דער שטאָט האָבען זיך געשאָקעלט אין פערלויף פון פינף מינוט.
ניו־יאָרק, 19. (ספּ, טעל.)
לויט פונקען־ידיעות, וואָס קומען אָן פון פערשידענע פישער־שיפען האָט זיך די ערד־ציטערניש אין מעקסיקאָ געלאָזט קודם כל פיהלען אינ׳ם פּאָרט מאַנצאַנילאָ.
אַלע פערבינדונגען זענען איבערגעריסען, און דעריבער זענען נישט אָקיין גענויע פּרטים.
עס האָט זיך אויך געפיהלט אַנ׳אָפּציטערונג פון דער ערד אין ניו־יאָרק, טשיקאַגאָ און בעלגראַד.

היטלער־לייט און קאמוניסטען אין דייטשלאַנד ממית׳ן זיך ווייטער

בערלין, 19 (ספּ. טעל.)
היינט זענען ווידער פאָרגעקומען בלוטיגע קאַמפען צווישען היטלעראָווצעס און קאָמוניסטען.
אין וואַגאָן זענען ביידע צדדים געווען בעוואָפענט מיט רעוואָלווערען און באַגנעטען, און געפיהרט צווישען זיך א בלוטיגען קאַמף.
40 פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען, צווישען זיי 5 שווער. בעת מ׳האָט ליקווידירט די דעמאָנסטראַציע פון די היטלעריסטישע „שטורמיס־טען" איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען די היטלעריסטען און דער באַוואַכע פון די „שטאַהל־העלמער".
אויף דער פּאָליציי, וואָס האָט אויפגעלעזט די דעמאָנסטראַציע, האָט מען געוואָרפען פון די הייזער, וואו ס׳וואוינען היטלעראָווצעס, שטיהלען און פלעשער.
עטליכע פּאָליציאַנטען זענען פערוואונדעט געוואָרען.
אין מאַינץ זענען פערוואונדעט געוואָרען 7 פערזאָן.
אין מינכען זענען פערהאַ[illegible]טליכע טויטע

דעמאנסטראציע געגען הובער׳ן

אפּגעוואָרפען דאס געזעץ וועגען פערזיכערען די קריגס־אינוואַלידען אין אמעריקא

וואַשינגטאָן, 19. (ספּ. טעל.)
דער אַזויגערופענער „באָנוס ביל", וואָס זעהט פאָר דאָס אויסצאָהלען די פערזיכערונגס־סומען פאַר די מלחמה־וועטעראַנען איז דורכ׳ן פּלענום פון פּאַרלאַמענט מיט 62 שטימען געגען 18 אָפּגעוואָרפען געוואָרען.
דער דאָזיגער בעשלוס איז דורך די אָנטייל־נעהמערס אינ׳ם מאַרש אויף וואַשינגטאָן אָנגענומען געוואָרען מיט אַ פערהעלטנישמעסיגער רוהיגקייט די פּאָליציי, וואָס האָט זיך בעהאַלטען אין די קעלערען פון קאַפּיטאָל האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר נישט נויטיג.
עטליכע הונדערט מלחמה־אינוואַלידען וועלכע האָבען זיך צוגעהערט צו די דעבאַטען אין פּאַרלאַמענט, האָבען נאָך דער אָפּשטימונג שטיל־שווייגענד פערלאָזט דעם זאַל.
נישט אַכטענדיג אויף דער לפנים׳דיגער קאַלטקייט איז די לאַגע אַנ׳ערנסטע.
דער אָנפיהרער פונ׳ם מאַרש אויף וואַשינגטאָן האָט געהאַלטען פאַר דעם טויזענד־קעפּיגען עולם אַ רעדע, דערקלערענדיג, אַז הגם דער ענין „באָנוס ביל" איז ערלעדיגט געוואָרען בעצמיוו, וועלען זיך די וועטעראַנען דערפון נישט איבערבעטען און נישט פערלאָזען וואַשינגטאָן, נאָר להיפוך, זיי וועלען נאָך אַראָפּברענגען ווייטערדיגע עולם׳ס אינוואַלידען און וועלען אויסדויערען אינ׳ם וואַרטען אַזוי לאַנג ביז זיי וועלען זייערס אויספועל׳ן.
נאָכ׳ן אויסהערען די רעדע האָט דער המון געמאַכט אויסגעשרייען לכבוד דעם שעפער פון דעם „באָנוס ביל" און לעסטערנדיגע אויסגעשרייען אויפ׳ן אַדרעס פון דעם פּרעזידענט הובער.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
פערבאַנד־טרופּע פון א.א.פ. אין פוילען. אָנפיהרונג: א. בעזמאַן.
הייבט אונאָפּהעלפּליך לעצטע געזעגנונגס־פאָרשטעלונג
פון זיגלער׳ס אָפּערעטען־טרופּע
מיט סעווילא פאסטאר
היינט, מאָנטאָג, 9 א זייגער אָוונט גרויסע
פאָלקס־פאָרשטעלונג
פון 60 גר. ביז 1.60 זל.
ס׳וועט געשפּילט דער נייעסטער אַמעריקאַנער אָפּערעטען־שלאַגער
די דזשאַז־טענצערין
מיט סעווילא פאַסטאָר אין דער הויפּט־ראָלע. רעזשי: מ. פּאַסטאָר.
ס׳בעטייליגען זיך פרויען: סעווילא פאַסטאָר, ערנא זיגלער, ר. זיגלער, ע. זילבער. מענער: מ. זיגלער, מ. פאַסטאָר, ד. נאכבאר, ה. באַלבירסקי, ד. האַמבורגער. מוזיק.־לייטונג: מאַקס האלם צדמ.־לייטונג: ש. הערשקאָוויטש. טעכנ. לייטונג: ק. גוטמאַן. סופלער: מ. אייזענבערג.
פּאָפּולערע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.60
אין די נאָהנסטע טעג איבערראַשענדע נייעס! פּרטים אין די ווייטערע אָנאָנסען. —

רעשטען
לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5
פראָנט, 2־טער שטאָק
פערשידענע קאַמגאַרנס.
ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען־שטאָפען אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאָר
אין פראָנט, II שטאָק

שייטלען מיט פּאַריזער שרינערען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פּאַרזשוצקאַ, קאַמיעננאַ 5
2־טער הויף, לינקס, 2־טער שטאָק.

ל א ד ז.
20 יוני 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז.
20 יוני 1932

א קאָנווענץ געגען אַנטיסעמיטיזם

מיר האָבען שוין עטליכע מאָל געשריבען וועגען פּראָיעקט פון איטאַליענישען פּראָפעסאָר טעדעסקי מכּוח אַן'אינטערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ געגען אַנטיסעמיטיזם. דעם דאָזיגען פּראָיעקט רעדט ארום דעפּ. י. גרינבוים אין אַן'אַרטיקעל אין „פּאַריזער היינט".

א יודישער פּראָפעסאָר אין רוים, ה' טעדעסקי איז אַרויסגעטרעטען אין דער עפענטליכקייט מיט א פאָרשלאַג, אז די מלוכות זאָלען אויסאַרבייטען און אונטערשרייבען א אינטערנאַציאָנאַלע קאָנווענץ וועגען דעם פערברעכערישען כאַראַקטער פון אַנטיסעמיטיזם, וואָס דאַרף פערפאָלגט ווערען ווי יעדעס פערברעכען. ווערט דאָך דער אנטיסעמיטיזם בעהאַנדעלט אין סאָוויעטען־רוסלאַנד אלס א פערברעכען געגען דער הערשענדער אָרדנונג, פאַר וואָס זאָל זיך די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט נישט שטעלען אויף דעם דאָזיגען שטאַנדפּונקט? האָבען דאָך פּויבסטען און קייסאָרים אין מיטעלאַלטער אפילו פערווערט אַנטיסעמיטישע אויסטרעטונגען און בעשטראָפט פאר זיי, פאַרוואָס זאָל דאָס זעלבע נישט ווידער אַמאָל געשעהן אין אונזערע צייטען. סאנקציאָנירט ווערען דורך א אינטערנאַציאָנאַלען אָבמאַך? אמת, די אויסשרייטונגען געגען יודען, צו וועלכע דער אַנטיסעמיטיזם דערפיהרט, ווערען אימעטום בעשטראָפט. אָבער נישט דער אַנטיסעמיטיזם גופא. הערצל האָט די יודישע פראגע געשטעלט אַלס א אינטערנאַציאָנאַלע, און עס איז דערפיהרט געוואָרען צו אַן'אינטערנאַציאָנאַלען אָבמאַך מכּח דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, איצט דאַרף דער אנטיסעמיטיזם געשטעלט ווערען אַלס א אינטערנאַציאָנאַל פּראָבלעם, און עס דאַרף קומען צו א נייעם אינטערנאַציאָנאַלען אָבמאַך מכּח איהם, דער אַנטיסעמיטיזם דאַרף ערקלעהרט ווערען אלס פערברעכען געגען דעם רעכט פון מענש אויף לעבען געגען דער קולטורעלער אָרדנונג.

אזוי ערקלעהרט טעדעסקי זיין פּלאַן. עס האָבען זיך מיט איהם פּראַאינטערעסירט נישט נאָר יודען. מען גיט איבער, אז פון דער קאַנצעלאַריע פון פעלקער־בונד האָט מען זיך אָנגעפרעגט ביי טעדעסקי וועגען זיין פּלאַן. און אז ער אַרבייט אויס איצט א פאָרשלאַג פון א אינטערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ מכּח דעם אַנטיסעמיטיזם.

עס איז קיין שום ספק נישט: אז אין דעם דאָזיגען געדאַנק ליגט א געזונטער קערן. עס וואָלט געוויס גוט געווען, ווען דער אַנטיסעמיטיזם, וועלכער ערקלערט דעם יוד אַלס א מענש, וואָס געפינט זיך צוליב זיין יודישקייט אויסערהאַלב דער אָרגאַניזירטער מענשליכער געזעלשאַפט, ווען דער אַנטיסעמיטיזם, וואָס פּרעדיגט רעכט־בעגרענעצונגען רופט צו טעראָריסטישע אַקטען געגען יודען. געגען יודישע הייליגטימער, זאָל בעטראַכט און בעהאַנדעלט ווערען אלס פערברעכען, ענליך ווי אין סאָוויעטען־רוסלאַנד, למשל.

דערביי אָבער וואָלט געווען א געוואַלדיגע איבערטרייבונג, ווען מ'וואָלט זיך פאָרגעשטעלט, אז דערמיט וואָלט געלעזט געוואָרען די גאַנצע יודען־פראַגע און בעזייטיגט געוואָרען די יודען־נויט. איך וויל שוין נישט רעדען דערפון, אז דאָס גאַנצע געביט פון אונזערע נאַציאָנאַלע פאָדערונגען, פון אונזערען קאָלעקטיווען לעבען, אַלס א בעזונדערער כּלל, אַלס א צבור, ווערט דורך דעם לחלוטין נישט בעריהרט. אָבער אויך דאָס געביט פון עקאָנאָמישען לעבען, די פּראָבלעמען פון אַרבייט און פּרנסה בלייבען אויסערהאַלב דעם אייגענטליכען אנטיסעמיטיזם. מיר זענען געוואוינט צו בעצייכענען מיט'ן נאָמען אַנטיסעמיטיזם אַלץ, וואָס איז פאַר אונז שלעכט; מיר זענען פעסט איבערצייגט, אז יעדע פאַראָרדנונג, וואָס רעכענט זיך נישט מיט יודישע אינטערעסען, וואָס ווירקט צושטערענד אויפ'ן יודישען לעבען שטאַמט פון איין מקור, פון דער שנאה צו יודען, פונ'ם אַנטיסעמיטיזם. אין דער ווירקליכקייט איז עס גאָר אָפט א רעזולטאַט פון א אינטערעסען־געגענזאַץ, וואָס ווערט בעגלייט דורך שנאה־געפיהלען.

די איצטיגע מלחמה־צייט איז דערפאַר געוואָרען אַזוי שרעקליך פאַר יודען כּמעט אין אַלע לענדער, ווייל עס האָט זיך ענטפּלעקט א טיפער אינטערעסען־געגענזאַץ צווישען יודען און צווישען מעכטיגע טיילען פון די נישט־יודישע געזעלשאַפטען. די, וואָס ווילען ניט אַנערקענען די דאָזיגע געגענזאַצען, רעדען בלויז וועגען שנאה, וואָס קומט פון דער נאָך מלחמה'דיגער קולטורעלער ירידה און פערווילדונג. עס איז אָבער, ליידער, נישט אַזוי. די מלחמה האָט דאָ, פערשטעהט זיך, איהר טייל, אָבער דער עיקר דערמיט, וואָס זי האָט אַרויסגערופען א געוואַלדיגען עקאָנאָמישען קריזיס, וואָס האָט צוטרייסעלט די יסודות פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג, האָט געבראַכט צו א אונגעהויערער ענגשאַפט אין די מיטעל־ און מזרח־אייראָפּעאישע מלוכות. אין דער דאָזיגער ענגשאַפט הויבט מען אָן גאַנץ בעזונדערס שאַרף צו פיהלען די יודישע קאָנקורענץ, די יודישע איינפלוסען. דערצו קומט נאָך צו דער אונטערשיד צווישען די יודישע שטימונגען און די נישט־יודישע. דער יוד אין דייטשלאַנד, למשל, ווי אַסימילירט ער זאָל נישט זיין, קאָן נישט „ברענען" מיט רעוואַנש־געדאַנקען, קאָן נישט אַלץ מאַכען אַפּהענגיג פונ'ם שטרעבען צוריקצובעקומען דעם קאָרידאָר, קאָן נישט בענקען און לעכצען נאָך א נייער מלחמה. דערפאַר ווערט ער בעשולדיגט אין פאַציפיזם, אין ראַדיקאַליזם, אין אַנטימלוכה'שער איינשטעלונג, און עס קומט צו א געוואַלדיגען קאַמף געגען זיינע איינפלוסען אויפ'ן עקאָנאָמישען, אַזוי אויפ'ן קולטורעלען און געזעלשאַפטליכען געביט.

דאָס זענען אַלץ רעזולטאַטען פון דער אונגאָרמאַלער לאַגע, אין וועלכער די יודען געפינען זיך. דעם ענטפער דערויף קאָן געבען פון איין זייט די פערווירקליכונג פון ציוניזם און פון דער אַנדערער זייט די אָנערקענונג פון די מינדערהייטס־רעכט אומעטום אויף דער ציוויליזירטער וועלט און פון די יודען אלס אזא מינדערהייט, ווי אַלע אַנדערע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. דער בעזונדערער און אָבגעזונדערטער קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם וועט די אומנאָרמאַלע לאַגע פון די יודען נישט אָבשאַפען. ער קאָן נאָר זיין א טייל פונ'ם אַלגעמיינעם קאַמף, וועלכען די יודען מוזען פיהרען פאַר זייער צוקונפט, פאַר זייער בעפרייאונג.

נור אויף אַזא אופן קאָן דער פּלאַן פון פּראָפ. טעדעסקי ברענגען נוצען. ער קאָן נישט און וועט נישט, ווען ער וועט אפילו פערווירקליכט ווערען, אָבשאַפען די יודישע נויט, ער וועט בלויז אָבשוואַכען דעם אייגענטליכען אַנטיסעמיטיזם, צוגעוואָהנען מען ביי דעם קאַמף מיט די יודען דעם מיאוס'ען בעליידיגענדען, דערנידריגענדען אַנטיסעמיטישען כאַראַקטער. עס איז שוין אויך איצט אָנגענומען אין פיל קרייזען פון פּאָליטישע טוער פון פערשידענע לענדער, אז מען מוז אָבטייסלען זיך פונ'ם אַנטיסעמיטיזם. זייער אַנטי־יודישע פּאָליטיק, בעמיהען זיי זיך צו ערקלערען מיט מאָטיווען, וואָס זענען ווייט צו זיין אַנטיסעמיטישע. זאָל דאָס פערפעסטיגט און ענטוויקעלט ווערען נאָך מעהר א דאַנק דער אַגיטאַציע פאַר דער פּראָקלאַמירונג פונ'ם אַנטיסעמיטיזם פאַר א פערברעכען, א דאַנק דעם שטרעבען צו א אינטערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ מכּח דעם און לסוף א דאַנק דער קאָנווענץ גופא, ווען צו איהר זאָל קומען. די פּראָסטיטוציע — ענטשולדיגט פאַר'ן פערגלייך — ווערט נישט אָבגעשאַפען דורך דעם, וואָס דער מסחר מיט לעבעדיגער סחורה ווערט פערפאָלגט אַלס פערברעכען. אָבער עס איז דאָך אַן'אונגעהויערער נוצען, וואָס דער מסחר מיט פרויען ווערט אַזוי בעטראַכט און בעהאַנדעלט.

דער פּלאַן פון טעדעסקי קאָן דורך אונז בעטראַכט ווערען נאָר אַלס א פּרט פון אונזער קאַמף, וועלכען מיר פיהרען אומעטום, פאַר אונזערע ענטוויקלונגס־מעגליכקייטען. עס וואָלט געווען גוט, ווען א מלוכה שטעלט דעם דאָזיגען פאָרשלאַג, אַזאַ מלוכה, וואָס האָט נישט צו טון מיט'ן אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט איהם אָדער ביי זיך גובר געווען, אָדער נישט געהאַט צוליב די אָדער יענע טעמים. דאַן קאָן ער ערנסט גענומען ווערען. וועט ער אָבער ווערען א געגענשטאַנד פון יודישע אינערליכע בעטראַכטונגען און אונטערהאַנדלונגען וועט ער פאַרגעשטעלט ווערען אַלס א פּאַנאַצעאום, אַלס דאָס איין־איינציגע מיטעל צו פערבעסערען די איצטיגע לאַגע פון די יודען, וועט ער דערפיהרען צו אינערליכען קאַמף און וועט ברענגען בלויז שאָדען.

דעפּ. י. גרינבוים.

קאָנטראָל איבער די קעניגען פון די פינאַנצען און אינדוסטריע

דאָס קאָן געזונד מאַכען די ווירטשאַפט

אַזוי שרייבט דער איטאַליענישער דיקטאַטאָר מוסאָליני

דער איטאַליענישער דיקטאַטאָר מוסאָליני איז אין איינער גרויסע אייראָפּעאישע בלעטער אַרויסגעטראָטען מיט אַן'אַרטיקעל. וואָס איז דער עיקר געווידמעט דער „אונגערעכטער צוטיילונג פון די פאָלקס־רייכטימער" אין אַלע לענדער. מוסאָליני ווייזט קודם כּל אָן אויף די אונצעהליגע קאָנפערענצען, וואָס זענען שוין פאָרגעקומען כּמעט אין אַלע שטעט פון אייראָפּע און וואָס זייער ציל איז געווען אַרויסצובריינגען די וועלט פון איצטיגען ווירטשאַפטליכען כאָאָס. ער שטעלט אָבער פעסט, אז די אַלע קאָנפערענצען האָבען קיין שום רעזולטאַטען נישט געבראַכט.

די מעהרהייט פעלקער, שרייבט מוסאָליני, בויגט זיך אונטער דער לאַסט פון 25 מיליאָן אַרבייטסלאָזע, אונטער דער לאַסט פון דער ירידה פון פאָלקסרייכטום און פון דער פּאַופּעריזאַציע פון אַלע געזעלשאַפטליכע שיכטען. אָבער צייטענווייז דאַכט זיך אויס, אז די דאָזיגע פערוויסטונגען זענען נאָך נישט געווען גענוג שטאַרק, כּדי צו איבערצייגען אַלע וועגען דער נויטווענדיגקייט צו ענדערן די פּאָליטיק, אויף וועלכער זיי האָבען געשטיצט ביז איצט זייער מאַטעריעלע וואָהלשטאַנד. אין דער פּראַקטיק האָבען אַלע לענדער געשלאָסען זייערע טויערען פאַר'ן האַנדעל און האָבען דערמיט געשאַפען דעם יסוד פאַר דער אַלגעמיינער סטאַגנאַציע. אייניגע מענשען זענען דורכגעגאַנגען דורך אַזעלכע ליידען, אז זיי זענען גענויגט צו אונטערשטיצען יעטוועדע לעזונג, וואָס זאָגט נאָר צו צו ברענגען א בעסערונג. אַנדערע שטעהען אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אז דאָס איז א צייטווייליגער קריזיס, וואָס וועט אַליין זיך ענדיגען און דערפאַר דאַרף מען גאָרנישט טון. זיי האָבען געלעגט די וואָפען, נישט שטרעבענדיג צו קיין שום ראַדיקאַלער ענדערונג אין דער פּאָליטיק. אייניגע קורצע חדשים, בעת וועלכע ענגלאַנד האָט געהאַט געשלאָסען איהרע טויערען, האָבען בעוויזען די פולשטענדיגע אילוזיע פון די הויכע צאָהל בעריערען. דער ענגלישער האַנדעל מיט אַלע לענדער אויפ'ן קאָנטינענט איז שטאַרק געפאַלען. עס האָט געליטען נישט בלויז ענגלאַנד, נאָר אויך אַלע איהרע שכנים. אָט דאָס איז די לעהרע, וועלכע אַלע דאַרפען זיך נעהמען אין זין אַריין.

מוסאָליני רעדט ווייטער ארום דעם ליבעראַלען סיסטעם פון דער ווירטשאַפט, וואָס גיט פרייע הענד די ווירטשאַפטליכע איינהייטען און ווי אַזוי דער דאָזיגער ליבעראַליזם האָט געבראַכט צו דער ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון מעכטיגע טרעסטען און קאָנצערנען, וואָס ברענגען שאָדען דער געזעלשאַפט.

דער סיסטעם פון טרעסטען און קאָנצערנען אין דער אינדוסטריע און פינאַנצען האָט ערלויבט די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס אַריבערצוטרעטען די גרעניצען פון אינדיווידועלע אונטערנעהמונגען... די אַקציען־געזעלשאַפטען האָבען געגעבען די מעגליכקייט אָט די אָרגאַניזאַציעס אַנצונעהמען גראַנדיעזע פאָרמען און צו שטעהן אויסער יעדע מענשליכע איינפלוסען.

אָט די טרעסטען און קאָנצערנען זענען געשטאַנען אויסער יעטוועדער קאָנטראָל, אָבער, ווייזט אָן מוסאָליני, אָט די ריזיגע אונטערנעהמונגען האָבען זיך אַרויסגעוויזען אין א גרויסער צאָהל פאַלען פאַר קאַרליקעס, וואָס שטעהען אויף ליימענע פיס און דערפאַר האָבען מיר אין דער לעצטער צייט געזעהן אַזוי פיל פאַלען, ווען די דאָזיגע גיגאַנטען זענען אונטערגעגאַנגען. ווייל פאַר וועמען זענען דען געווען פעראַנטוואָרטליך די פינאַנץ־קעניגען. אָט די אַלע קעניגען פון שטאָל. פון אייזען פון שוועבעלעך און פערשידענע אַנדערע. זייער מאַכט איז געווען א געהיימנישפולע און אַבסאָלוטע, אָדער אַנדערש גערעדט, לחלוטין אַנ'אומפעראַנטוואָרטליכע.

מוסאָליני קומט צום אויספיהר וועגען דער נויטווענדיגקייט פון א שטרענגער קאָנטראָלע איבער דער ווירטשאַפט מצד דער מלוכה.

די מאַגנאַטען פון דער אינדוסטריע און פון די פינאַנצען האָבען אויף אַזוי ווייט אָפּגענאַרט די געזעלשאַפט, אז היינט הערשט אַן'אַלגעמיינער מאַנגעל פון פעראַנטוואָרטליכקייטס־געפיהל. איידער מען וועט קאָנען האָפען, אז די וועלט וועט זיך אומקעהרען צום נאָרמאַלען לעבען, מוז יעדער ווידער האָבען דעם בעוואוסטזיין פון אַן'עהרליכער קאָנטראָלע איבער די פינאַנצען און איבער די גרויסע אינדוסטריעלע קאָנצערנען, וועלכע ציהען אַרויס און ווילען ווייטער אַרויסציהען נאָך מעהר געלד פון דער געזעלשאַפט. די געזעלשאַפט מוז האָבען די זיכערקייט, אז די מלוכה וואַכט איבער די פינאַנציעלע אָפּעראַציעס פון די קאָנצערנען. א נייע וועלט־קאָנפערענץ מוז די אַלע פּראָבלעמען בעהאַנדלען.

מוסאָליני פערענדיגט, אז דער צוטרוי אויף דער וועלט וועט צוריקקומען נאָר דאַן, ווען די געזעלשאַפט פון יעדען לאַנד וועט זיין זיכער, אז זי איז נישט אָנגעוויזען אויף א הייפעל געוויסען־לאָזע ספּעקולאַנטען און זייערע דירעקטאָרען. עהרליכע אַרבייט דאַרף בעלוינט ווערען און די רייכטימער פון די פעלקער דאַרפען פערטיילט ווערען אויף א גערעכטען אופן.

דער ענגלישער ראַספּוטין

פּראָצעס פון א גלח, וועלכער איז אָנגעקלאָגט אין מיאוסע מעשים

די גאַנצע לאָנדאָנער פּרעסע איז פול מיט בעשרייבונגען און בעריכטען וועגען פּראָצעס פון גלח, וועלכער האָט פערנאַרט און פערפיהרט פרויען, געפּראָוועט די אויסגעלאַסענסטע אָרגיעס און בעגאַנגען געמיינהייטען אָהן א שיעור.

די גייסטליכע זענען בעאומרוהיגט געוואָרען פאַר'ן פּרעסטיזש פון דער אמונה. דער בישאָף פון לאָנדאָן האָט צוגעשיקט א שאַרפען בריף צום געריכט, וועלכער איז דאָרטען איבערגעלייענט געוואָרען. דער בישאָף האָט געשריבען אין בריף: „דער גלח דייווידסאָן האָט מיך בעלעסטיגט פאַר די לעצטע 20 יאָהר מיט שנאָרערישע בקשות צו מיר און צו מיינע פריינד. ער האָט אויסגענוצט מיין פאָטאָגראַפיע מיט'ן צושריפט, וואָס איך האָב איהם געגעבען, אויף צוועקען, וועלכע איך וואָלט קיינמאָל נישט מסכּים געווען. עס וואָלט געווען פיל גלייכער, ווען איך ווער נישט אַריינגעשלעפּט אין דעם ענין". מיט איין וואָרט, דער בישאָף וויל זיך אָפּטרייסלען פון זיין גלח. נאָכ'ן איבערלייענען דעם בריף פון בישאָף האָט דער גלח דייווידסאָן פּראָטעסטירט געגען בישאָף.

גלייך נאָכ'ן בישאָפס בריף איז פאָרגעקומען א סענסאַציאָנעלע פערהאַנדלונג אויפ'ן פּראָצעס.

דער אַדוואָקאַט פון דער בעשולדיגונג אַליוועֶר האָט איבערגעגעבען דעם ריכטער פאָטאָגראַפיעס פון דעם גלח מיט א נאַקעט מיידעל.

דער גלח האָט ערקלערט, אַז דאָס בילד איז געמאַכט געוואָרען אין דער וואוינונג פון דעם מיידעל, און זי האָט געזאָלט זיין פערדעקט מיט א דינעם שאַל, וואָס דער גלח האָט געזאָלט צוהאַלטען בעת די פאָטאָגראַפיע איז געמאַכט געוואָרען.

דער פּלוצלינגער פלאַם פון קונסט־ליכט האָט איהם דערשראָקען און ער האָט בעת מעשה אַרונטערגעלאָזט דעם שאַל און דאָס מיידעל איז געבליבען שטעהן ווי די מוטער חוה אין גן־עדן...

— אימיצער — דערצעהלט ווייטער דער גלח — האָט אַראַנזשירט, אז ער זאָל האַלטען זיין האַנד אויף דעם מיידעלס פּלייצע, כּדי עס זאָל אויסזעהען אַרטיסטישער...

— אויב איהר האָט געהאַלטען די שאַל מיט דער האַנט, האָב איהר דאָך בעדאַרפט פיהלען, אז איהר האָט די שאַל אַרויסגעלאַזט פון האַנט?

— איך האָב נישט געפיהלט — ענטפערט דער גלח — ס'קען זיין, אז דאָס איז געווען צוליב דעם פּלוצלינגען פלאַם.

— איהר האָט דאָך פריהער געזאָגט, אז דאָס מיידעל האָט בעדאַרפט פאָטאָגראַפירט ווערען אין א באַדקאָסטיום. איז וואו־זשע איז איהר באַדקאָסטיום? — פרעגט אַדוואָקאַט אַליוועֶר.

— כ'האָב געמיינט, אז זי טראָגט אַזאַ קאָסטיום — ענטפערט דער גלח.

— זי איז דאָך מוטער־נאַקעט אויסער דעם ברעקעל שאַל? — וואונדערט זיך דער אַדוואָקאַט אַליוועֶר.

— דאָס איז דאָך דאָס מיאוסע דערביי — ענטפערט דער גלח דייווידסאָן — כ'האָב געמיינט, אַז זי טראָגט דעם באַדקאָסטיום...

„די מעשה איז אַזוי געווען — דערציילט ווייטער דער גלח דייווידסאָן. — לכתחילה איז זי אַרונטערגעקומען אָנגעטאָן אין באַד־קאָסטיום און מיט דעם שאַל פון אויבען. איז עס אָבער נישט געפעלען געוואָרען דעם פאָטאָגראַף און ער האָט איהר געהייסען מאַכען געוויסע ענדערונגען. איז זי צוריק אַוועק און ווען זי איז ווידער געקומען האָב איך שוין נישט בעמערקט, וואָס זי האָט געהאַט אויף זיך. ביז איך האָב נישט געזעהן די פאָטאָגראַפיע, האָב איך נישט געהאַט די מינדסטע אַהנונג, אז זי איז מוטער־נאַקעט".

דער אַדוואָקאַט דערציילט, אז עס זענען געמאַכט געוואָרען נאָך אַזעלכע פאָטאָגראַפיעס פון גלח מיט נאַקעטע מיידלעך.

— ווי האָבען די אַנדערע אויסגעזעהן? — פרעגט דער פאָרזיצער.

— די זעלבע ווי די.

ביי די צווייטע געריכטס־זיצונג, נאָך דעם איבעררייס פאַר מיטאָג. האָבען א מאַסע פרויען געשטורעמט די טירען פון געריכט און געוואָלט זיך אַריינברעכען.

די איבערגעבליבענע אין דרויסען, אָנגעפיהרט פון עטליכע געזונטע מענער, האָבען געשטורעמט די געשלאָסענע טירען און זיי אויפגעריסען. דריי פּאָליציילייט האָבען זיך גענומען ברענגען אָרדענונג אין דעם גרויסען עולם און אין דעם געדראַנג זענען אייניגע פרויען שטאַרק פערוואונדעט געוואָרען.

ענדליך האָט די פּאָליציי בעקומען די אויבערהאַנט און ס'איז געלונגען ווידער צו שליסען די טירען און צוטרייבען דעם צו־ניי־געריקען עולם.

הספארט=בעוועגונג

באכ'ן קאנגרעס פון וועלט=פערבאנד „מכבי"

דער נאר־וואס פארגעקומענער קאנגרעס פון דער פוילישער אפטיילונג פון וועלט־ פערבאנד „מכבי" איז געשטאנען אונטערן צייכען פון פייער־ ליכקייטען, ווי פון פראקטישער ארבייט.

זיכער זענען די פייערליכקייטען געווען אויפ'ן ארט, ווייל מ'האט געראפט און געמוזט אויפהאל־ טען ביי די ברייטע ספארט־מאסען די שטימונג וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך דער מכביאדע און דורך דעם זיג פון דער פוילישער עקספעדיציע אויף דער מכביאדע.

מיט דעם האט עס זיך אבער נישט געדארפט ענדיגען, די שטימונג האט געדארפט אויסגענוצט ווערען צו פראקטישער ארבייט אין די פעראייניגען גופא.

פראקטישע ארבייט הייסט ביי אונז ריין מא־ כען די אטמאספערע, אויסראטען אלראס שלעכטע און דאס גאנצע ווילד־פלייש וואס איז אנגעוואקסען אויף די גופים פון אונזערע פעראייבען א דאנק דעם געיעג נאך רעקארדען און פונקטען. פראקטישע ארבייט הייסט וואס מעהר אפגרענ־צען פון א־בדיווי־ דועלע סעמעסטונגען און זיך צופאסען צו מאסען־ ספארט און מאסען־טורנען, זיי בילדען און לערנען פאר די צילען פון דער בעוועגונג.

פראקטישע ארבייט הייסט בילדען אינסטרוק־ טארען פאר פיזישע ערציהונג צווישען דער יודי־ שער יוגענד, און וואס קען מען נאך אלץ אנרו־ פען פראקטישע ארבייט אין די יודישע פעראייבען, דערווייל איז דאס אלץ פערנאכלעסיגט געווארען, וועגען דעם אלעם, איז אפילו נאך ערנסט נישט גערעדט געווארען, נאר כסדר געפייערט און גע'יי־ בעלט צוליב פערגאנגענע לייסטונגען, אין וועלכע „מכבי" אליין האט קיין האנד נישט צוגעלעגט.

איין זאך האט דער קאנגרעס בעשלאסען וואס האט געקענט זיין אן איבערבדוך אין אונזערע פער־ העלטנישען — דאס זענען דאס אדורכפיהרען די יודישע מייסטערשאפטען אין אלע ספארט־צווייגע לויט אונזער מיינונג איז דער וויכטיגער ענין נישט גאר ערנסט דיסקוטירט געווארען, און איז אנגענו־ מען געווארען אזוי צו זאגען אויף דער קניע, אהן שום פלאן, אהן שום סיסטעמאטישע אויסרעכנונג, און פאראויסזעהונגען איז דער בעשלוס אנגענומען געווארען אזוי ווי לשם דעמאנסטראציע, דאס בע־ שטימען קאפיטאנען פאר יערען ספארט־געביט לעזט נאך נישט די פראגע. אהן א גענויען פלאן איז דער גאנצער ענין שוין פערשפילט, און פון איהם וועט גארנישט ווערען. און אין דעם ליגט די גאנצע גע־ פאהר, ווייל זאל איך ערשטען יאהר דער בעשלוס נישט רעאליזירט ווערען אין גאנצע הונדערט פראצ־ צענט, שטעלען מיר זיך אויס אויף קאמפראמיטא־ ציע און דאן וועט זיין זעהר שווער דאס צורעכט צו מאכען. דעריבער איז ראטזאם שוין איצט אויסצואר־ בייטען א גענויען פלאן פון די יודישע מייסטער־ שאפטען און אנהויבען שוין זיי צו רעאליזירען. די צייט ווארט נישט, דער שאדען קען זיין א גרויסער.

S.

פאר דער וועלט=מייסטערשאפט אין באקס צווישען שמעלינג און שארקעי דעם 21=טען יוני

אויפ'ן פעלד=שטוהל שמעלינג, אויבען רעכטס — שארקעי

דער טעניס=מעטש וועגען דייוויס=בעכער צווישען דייטשלאנד און אירלאנד

ליגע=מעטשען אין פוילען

טשארני — פאלאניא 0:3

דער דאזיגער מעטש איז פארגעקומען שבת אין לעמבערג, און ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהן האט איהם געוואונען „טשארני". „פאלאניא" גע־ פינט זיך אין א זעהר שווערער פארם.

ווארשאוויאנקא — פאגאן 0:1

דער פוסבאל־לך שטעלט כסדר אונטער פיס־ לעך. אזא אונערווארטעטער רעזולטאט ווי דער דער־ מאנטער איז שוין לאנג נישט געווען, פאר ווארי־ שאוויאנקא האט דער זיג א גרויסען ווערט, ווייל די וועט זיך אפראטעווען פון ארויספאלען פון דער ליגע.

ויסלא — גארבארניא 1:2

דער קראקאווער פוסבאל־ספארט איז היי־יאהר געפאלען, נישט „ויסלא" און נישט „גארבארניא" האבען ארויסגעוויזען די געהעריגע פארם.

ל. ק. ס. — ווארטא 0:2

ל.ק.ס. האט בעזיגט די פּוזנער אויף זייער אייגענער טעריטאריע פערדינטערהייט. ל.ק.ס. האט נישט אויסגענוצט קיין שטראף־שטויס.

מעטשען פון קלאס „א" אין לאדז

ל. ט. ס. ג. — הכח 0:3

פאר דעם דאזיגען מעטש האבען מיר נישט קיין אנדערען נאמען ווי סקאנדאליעזער. קודם־כל וועגען דעם שידס־ריכטער. ס'איז א פשוטער פער־ ברעכען פון ריכטער־קאלעגיום ווען זי בעשטימט אויף אזא מעטש, וועלכער ווערט גערעכענט פאר די לאדזער פוסבאל־דערבים אזא שוואכען ריכטער ווי גראיוואדא. ער האט נישט נאר בעוועלהט די יודישע מאנשאפט, נאר זי פשוט טעראריזירט, מיט זיינע דעציזיעס. ביי אזא לאגע קען מען נישט אפשאצען דעם פערלויף פון שפילען און בשום אופן קען מען שוין נישט פעסטשטעלען, אז ל.ט.ס.ג. האט טאקע עהרליך און כשר פערדינט דעם זיג.

א חוץ אבער די אלע זאכען איז כדאי צו בע־ מערקען אז הכח'ס אנגריף האט געשפילט שווא־ כער ווי שטענדיג און האט בשום אופן זיך נישט געקענט דעצידירען אויף אויספיהרען עפעס אנ־ אקציע, וועלכע איז איניצירט געווארען דורך דער פערטיידיגונג און בעזונדערס דורך הכח'ס הילפס־ ליניע.

דאגעגען האט ביי ל.ט.ס.ג. דער אנגריף העור־ ליך געשפילט, ב'ל־בעוואוסט און מיט פערשטאנד אויסגענוצט אלץ, וואס האט זיך נאר געלאזט, אויב „הכח" האט ביי דעם דאזיגען מעטש אפילו נישט געקענט דערגרייכען קיין עהרען־גאל, איז עס נאר א דאנק דעם שידס־ריכטער, דאס פובליקום האט זיך די גאנצע צייט פון מעטש שטארק דעגער־ ווירט און ארויסגעוויזען איהר אונצופרידענהייט מיט די דעציזיעס פון ריכטער.

אלפוילישע לייכטאטלעטישע מייסטערשאפטען פאר פרויען אין לאדז

אונגעווארשיינליכער רעקארד פון פרל. ווייס

שבת און זונטאג זענען אין לאדז פארגעקו־ מען די פוילישע לייכטאטלעטישע מייסטערשאפטען פאר פרויען. ס'זענען געקומען ספארט־לערערינס פון אלע עקען פוילען, פון די יודישע קלובען האבען אין די מייסטערשאפטען אנטיילגענומען דער קראקאווער „מכבי" מיט 4 ספארטלערינס, וועלכע האבען אוועקגעפיהרט קיין קראקא 57 פונקטען.

די פערמעסטונגען זענען נישט דערגאנגען צו קיין גרויסע רעקארדען, א חוץ דעם פענאמע־ נאלען רעקארד, וועלכען ס'האט גנבעט געשלאגען די פרל. ווייס, אין דיסק־ווארפען, זי האט נעמליך געווארפען דעם דיסק אויף 42 מעטער 43 צענטים. צזא רעקארד איז נאך נישט נאטירט געווארען אין דער געשיכטע פון דער ספארט־בעוועגונג און פרייל. ווייס איז א זיכערע קאנדידאטקע אויף דער וועלט־ מייסטערשאפט אויף דער אלימפיאדע אין לאס־ אנזשעלאס.

לייכטאטלעטישער מעטש פוילען — טשעכיען

קומענדיגען זונטאג וועט אין לעמבערג פא־ קומען א אינטערנאציאנאלער לייכטאטלעטישער מעטש צווישען פוילען און טשעכאסלאוואקען, אין דער פוילישער רעפרעזענטאנץ וועלען זיך אויך געפונען די ספארטלערינס פון קראקאווער מכבי פרל. פריי־ וואלד און פרל. נאשלוק.

די באקסער פיעטש און בערגער

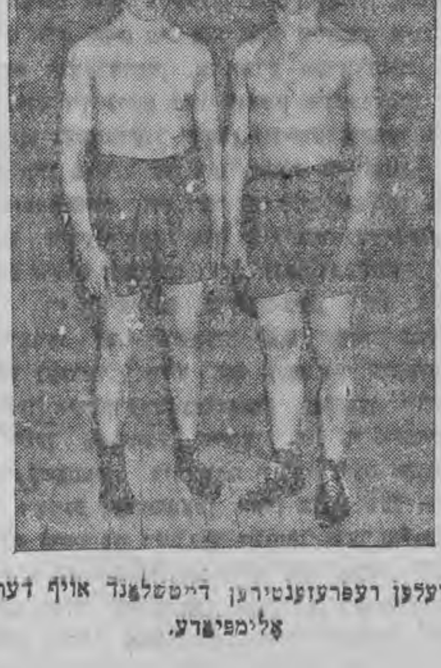

וועלען רעפרעזענטירען דייטשלאנד אויף דער אלימפיאדע.

ס. ק. ס. — וו. ק. ס. 0:2
ווידזעוו — פ. ט. צ. 0:8
ל. ס. ס. — ארקאן 0:3
טוריסטען — ווימא 1:5

מייסטערשאפט פון „צע"=קלאס

שטערן — יוטזשענקא 0:2

געכטען איז פארגעקומען א מייסטערשאפטס־ מעטש וועגען דער „צע"־קלאס צווישען דער יודי־ שער ארבייטער מאנשאפט „שטערן" און „יוטזשענ־ קא". דער מעטש איז געפיהרט געווארען זעהר שארף. די יודישע ארבייטער־מאנשאפט האט דורך דער גאנצער צייט פון מעטש געהאט א שטארקער איבערמאכט. בעזונדערס אין דער ערשטער העלפט, פון שפילען. דער אנגריף איז אבער געווען בעזונ־ דערס נישט דעצידירט און האט ווייניג געשאסען אויפ'ן טויער. יוטזשענקאס טויער־מאן האט אין דער צייט פיל ארבייט און פערטיידיגט זיין טויער מיט א שטארקער אפפערוויליגקייט.

די יוד. ארב־מאנשאפט האט אפגעהאלטען א פערדינטען נצחון שלאגענדיג דעם געגנער מיט'ן רעזולטאט פון 0:2. ביידע טויערען האט געשאסען רודשאוויקוויאט. „שטערן" האט נאך דעם נצחון גרויסע שאנסען צו ערצילען דעם מייסטער־טיטול פון איהר גרופע, דאס דארפען די שפילער טאקע געדענקען.

בר=כוכבא — הוראגאן 1:1

דאס איז געווען דער געפעהרליכסטער מעטש פאר „בר־כוכבא" אין דער מייסטערשאפט, די יודי־ שע מאנשאפט איז איצט א הונדערטפראצענטיגער פאווארויט פון איהר גרופע און וועט זיכער צו־ געהען צו די פינאל־קאמפען וועגען אריבערגעהען אין „בע"־קלאס.

דער ווינער „ראפיד" אין פוילען

ראפיד — לעגיא 1:4

דער ווינער „ראפיד" איז געקומען קיין פוי־ לען אויף עטליכע מעטשען. דער ערשטער מעטש איז פארגעקומען אין ווארשא מיט דעם לידער פון דער ליגע־טאבעלע „לעגיא". ביי דעם דאזיגען מעטש האט מען געקענט זעהן דעם אונטערשיד אין פוסבאל־קלאס צווישען פוילען און עסטרייך, די געסט האבען זיך ארויסגעוויזען פון דער בעס־ טער זייט און דאס אין אלע ליניעס, און אופן פון שפילען, בעהערשען דעם באל און פלאץ. דער זיג פון „לעגיא" אין דער דערמאהנטער פערהעלטניש איז א פולשטענדיג פערדינטער. שוין לאנג האט מען אין פוילען נישט געזעהן אזא מין שפילען. דער ווינער „ראפיד" קומט אויך קיין לאדז אויף א מעטש מיט ל. ק. ס. דער מעטש קומט פאר היינטיגען זונטאג אויפ'ן פלאץ פון ל.ק.ס. די ליב־ האבער פון פוסבאל־ספארט ערווארט א זעהר אינ־ טערעסאנטער און אמציאנעלער מעטש.

גרויסער סקאנדאל אויף א חתונה

פערליבטער קריסטליכער אנגעשטעלטער צוברעכט דאס לעבען פון א יודישער פריילין

א סקאנדאל־יזע געשיכטע, וועלכע וועט נאך געפונען איהר אפקלאנג אין ווילנער געריכט, האט זיך אפגעשפילט אין אן אנשטענדיגער ווילנער יודישער פאמיליע ס.

דער פאטער פון דער פאמיליע האט אין ווילנע א גרויסען געשעפט, אין וועלכען ס'ארבייטען עטליכע אנגעשטעלטע, צווישען די אנגעשטעלטע געפינט זיך אויך דער קריסטליכער יונגערמאן קראסנאפאלעוו — א זוהן פון א געוועזענעם רוסישען פאלקאווניק.

קראסנאפאלעוו'ן איז געפעלען געווארען זיין באלעבאס טאכטער, מיט וועלכער ער האט זיך גענומען בשתיקה טרעפען און פערפיהרט מיט איהר א ליבעס־ראמאן, אין דער צייט אבער, ווען ער האט די זאך גענומען ערנסט, האט פריילין ס. נישט געהאט קיין שום ערנסטע געדאנקען.

צו דערזעלבער צייט, האט מען איהר גענומען רעדען א שידוך מיט א פערמעגליכען יודישען יונגענמאן, וועלכער האט נאך דערצו געמאכט אויף איהר א גוטען איינדרוק, איז זי גלייך מסכים געווען מיט איהם חתונה צו האבען און האט אויפגעהערט זיך צו טרעפען מיט'ן קריסט קראסנאפאלעווען.

דער לעצטער האט זיך אבער נישט געקענט בערוהיגען און האט גענומען דראהען זיין באלעבאס טאכטער, אז ער וועט איהר נישט לאזען חתונה האבען מיט אן אנדערען, אז ער איז גרייט זיך צוליב איהר מגייר צו זיין, אויב אבער זי וועט פארט איבערייסען מיט איהם, וועט ער איהר צושטערען די חתונה און איז גרייט אויף אלץ.

פריילין ס. האט איהם דערקלערט, אז פאר קיין שום דראהונגען האט זי נישט מורא און וועט פארט חתונה האבען מיט יענעם, וועלכער געפעלט איהר.

די טעג האט שוין געזאלט אין סוחר ס. וואוינונג פארקומען די חתונה.

די צימערען זענען געווען אויסגעפוצט און אין זאל האבען זיך שוין געפונען פיל איינגעלאדענע געסט, די כלה האט אויסגעזעהן זעהר שעהן אין איהר חופה־קלייד.

אין דעם מאמענט, ווען מען האט די יונגע לייט געפיהרט צו דער חופה, איז אין צימער פלוצלונג אריינגעלאפען א קריסטליכער יונגערמאן אין א מאנטעל און האט גענומען שרייען אויף פויליש:

— וואס טוט איהר משוגעים! איהר פיהרט מיין ווייב אונטער דער חופה מיט א פרעמדען, אין דער צייט, ווען זי טראגט מיין קינד אונטער'ן הארצען! פאנדיטען!

מען קען זיך פארשטעלען, וואס פאר אן איינדרוק דאס האט געמאכט אויף אלע אנוועזענדע.

דער חתן אן אויפגערעגטער ברוגזיג פאר כעס, האט אפגעשטופט די כלה, וועלכע איז געווארען בלייך ווי א ווייסע טוך, האט נישט אויסריידענדיג מיט קיינעם קיין ווארט פערלאזען די חתונה.

קראסנאפאלעוו (דאס איז ער געווען) איז ארויסגעלאפען אויפ'ן גאס.

אין שטוב האט זיך דערווייל אפגעטון חושך, די כלה האט בעקומען א היסטערישען אטאק.

ס'איז ארויסגערופען געווארען א דאקטאר, וועלכער האט זי גענומען מינטערען.

די כלה טענה'ט, אז קראסנאפאלעוו האט אויף איהר אויסגעטראכט, אויס אייפערזוכט, א בלבול, און זי איז קיינמאל זיין געליבטע נישט געווען.

די פריילין ס. האט ארויסגענומען ביי א דאקטאר א בעשייניגונג, אז זי איז א בתולה און איהר פאטער האט אריינגעטראגען געגען קראסנאפאלעווען אן אנקלאגע אין געריכט.

פון שידוך איז דערווייל גאר נישט געווארען.

„כשוף" פון א יונגע ציגיינערין אין טשעכיוו

אויסגענארט ביי א עלטערע פרוי 1500 זלאטעס

אין טשעכיוו האט זיך בעוויזען א יונגע ציגיינערין, אריינגעקוקט אין די פענסטער, אין די געוועלבען, אפגעשטעלט יעדען איינעם — זי וויל „טרעפען" אויף קארטען, זי וויל זאגען „נביאות" א. ד. גל.

בעל־בתים האט זי געהאט ווייניג. מענשען ווייסען שוין, אז מארגען וועט זיין נאך... ערגער און ערווארטען נישט, אז די ציגיינערין זאל זיי עפעס נייעס דערציילען.

אויף קרולא לעשטשינסקעגא נומער 19 האט אבער די ציגיינערין אנגעטראפען אויף א זעהר גוטע קליענטקע, דאס איז די 70־יעהריגע מאריא קאלאטשקאווסקא. די זקנה האט אריינגערופען די ציגיינערין און געבעטען זי זאל איהר „טרעפען". שווער צו וויסען, וואס אזוינס די 70־יעהריגע דאמע האט זיך געוואלט דערוויסען: צי ווארט אויף איהר א „בלאנדער", אדער „א בראנעטער"? צי וועט זי בעקומען „א בריף" פון איהר געליבטען? צי וועלכע קאלעזשאנקע עס איז איהר פאלש? — גענוג, אז די ציגיינערין האט געטראפען און געטראפען, די אלטע האט געהערט און זיך געפרעהט, דערוואוסט זיך פיל שעהנע זאכען וועגען איהר „צוקונפט" און פאר גרויס פרייד האט די אלטע בעשלאסען צו בעצאהלען דער ציגיינערין א ליטישע מטבע. איז זי צו צום שאנק, ארויסגענומען א פעקעל מיט באנקנאטען און דערלאנגט דער ציגיינערין א צעהנער זלאטי, בעטענדיג א רעשט.

די ציגיינערין האט אבער שוין געהאט געווארפען אן אויג אויפ'ן פעקעל באנקנאטען. זי האט ערקלערט דער זקנה, אז די ציגיינערין, ווייסט פון אזא מיטעל, ווי אזוי צו מאכען א כשוף, אז פון דעם פעקעל באנקנאטען זאל ווערען דאפעלט. די זקנה האט מסכים געווען צו מאכען דעם „כשוף", האט די ציגיינערין זיך אוועקגעשטעלט ביים פעקעל געלד, אנגעצינדען צוויי ליכט, אויסגעפיהרט א ווילדען טאנץ, געמאכט אויסטערלישע זשעסטיקולאציעס מיט די הענד און דערנאך פערוויקעלט צוריק דאס פעקעל באנקנאטען, געהייסען די אלטע, אז זי זאל עס אריינלייגען אין שאנק און נישט עפענען ערשט אין 9 טעג ארום ביז דעמאלט טאר קיינער נישט וויסען פון כישוף. אין 9 טעג ארום וועט קומען די ציגיינערין און די אלטע וועט איהר געבען 100 זל.

די ציגיינערין איז אוועק. די אלטע האט מיט א קלאפענדיג הארץ גענומען ווארטען אויפ'ן רעזולטאט פון „כשוף". 9 טעג ווארטען איז געווען פאר איהר צו פיל. אויפ'ן דריטען טאג, האט זי בעשלאסען צו כאפען כאטש איין בליק אויף איהר אוצר. געעפענט דאס פעקעל — אן אומגליק! אנשטאט באנקנאטען ליגט דארט צוריסענע שטיקלעך צייטונגס־פאפיר.

די זקנה האלט, אז דאס איז זי געשטראפט געווארען פאר עפענען דאס פעקעל פאר'ן טערמין. די כשוף־מאכער האבען איהר דערפאר צוריסען דאס געלד. די פאליציי אבער איז אין גאנץ אנדער מיינונג און בעמיהט זיך צו פאקען די יונגע ציגיינערין.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען
ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס
מאן
פעטריקאווער 10

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אקסען, וואס האבען בעקומען פרעמיעס

אויף דער דייטשער לאנדווירטשאפטס-אויסשטעלונג

ב. פראנק

די „ליאלקע"

(פון דער פאריזער אונטער-וועלט)

די „פרויענצימער" האט געוויינט:

— איך וויל נישט, אז דו זאלסט זיך טשעפען צו מארי. איך וועל איהר די אויגען אויסברענען! צוזאמען זענען מיר געקומען קיין בוענאס איירעס, צוזאמען האבען מיר זיך ארויפגעארבייט און צוזאמען זענען מיר געקומען אהער, וואס פאר א געשעפטען האסטו מיט דער רויטער מאלפע... איך וועל איהר אפפארבען דאס פנים מיט קאכעדיג וואסער!

מאריס איז נאכגעגאנגען נאך איהר מיט א דיינו:

— געגאנגען זאל ווערען! ריטש!

גאלדע האט זיך צו איהם אוועקגעשטעלט פרעך.

— און, אז נישט, וואס וועסטו מיר טון? דא איז פאריז, נישט בוענאס איירעס... דא שלאגט מען נישט, דא נעהמט זיך אן פאליציי פאר דער פרוי!

מאריס האט פערביסען א ליפ. ער האט נישט געוואלט מאכען קיין אוואנטורעס אויף דער גאס. אין זיין קערפער האט זיך אבער געזאמעלט בלוט און פערדרוס. זיין וואוויל - יונגערישער שטאלץ האט געליטען דערביי און זיינע פינגער האבען איהם געביסען. ער האט אבער נישט געוואלט זיין מוז די לאבוטעס, וואס רעכענען זיך אפ מיט די ווייבער אויפ'ן מיטען גאס, ער איז געווען זיכער מיט זיין סחורה און ער האט זיך מיט איהר געשפילט.

— קלינג אן! — האט געדונערט זיין באס־שטימע.

גאלדע האט זיך געקווענקעלט.

— קלינג אן! — האט זיך געקייקעלט ווי א פעסעל זיין באס־שטימע.

גאלדע האט א ציה געטון ביים גלעקעל, זיי זענען ארויף אויף די טרעפ פון האטעל.

— וואס האסטו געזאגט? — האט זיך דערמאהנט מאריס אויף די טרעפ — זאג נאר איבער וואס דו האסט געזאגט, דו ווילסט נישט, אז איך זאל זיך — וואס!?

— גארנישט, גארנישט — האט זיך געוואלט איבערבעטען גאלדע.

— אז וואס — פרעג איך דיך.

— אז דו זאלסט האבען געשעפטען מיט מארי.

— און, אז יא (פויזע), איך פרעג דיך און, אז יא, און, אז יא, וואס וועט זיין? ענטפער'ן, זאג איך, ענטפערען!

גאלדען האט גענומען הילכען פאר די אויערען. פונקען זענען איהר געפלויגען פאר די אויגען. דאס פנים האט איהר געפלאמט. פויסטען זענען אויף איהר געפאלען, ווי האמערס, אזוי ווי מען האקט פלייש האט א שווערע און האמעטענע האנד געהאקט איהר לייב.

גאלדע האט גענומען וואיען ווי א געשלאגענע בער הונד. זי איז געפאלען אויף די טרעפ.

— אויפשטעהן! — האט ער געבריקעוועט מיט'ן פוס.

— איך קען נישט!

— אויפשטעהען!

גאלדע האט זיך אנגעכאפט אז זיינע קניע ווי אן אנ'אנלעהן.

— שטום, ווארים איך מאך פון דיר א זעקעל ביינער!

גאלדע האט אריינגעבליפעט אין זיך.

— שטום, ווארום מענשען ווילען שלאפען.

אן איבערגעשראקענער מאן אין אונטערוועש, האט זיך בעוויזען אין א האלב אפענער טיר. ער האט געציטערט אינגאנצען. ווי די ציין וואלטען איהם געטאנצט אין מויל.

— וואס — איז — גע - שעהן?

— נישט אייער עסק! — האט גראב געזאגט מאריס און האט מיט א פוס אריינגעווארפען גאלדען אין צימער.

מיט א צוהרג'עט לייב איז גאלדע געפאלען אויף דער ערד. מאריס האט זיך רוהיג אונטערגעזונגען א לידעל. ער האט געקלערט, צי ער וועט מארגען קענען אנטון זיין העלען אנצוג, וועלכען ער האט נאך נישט בענוצט.

— זאג יא דו, אז מ'וויל ווייבען פער שטאפט מען זיך כו[illegible] דאס פיסק. איך וויל שלאפען, וואי'ע געזונדערהייט, נאר שטיל, באנסואר, איך וויל שלאפען.

א גאנצע נאכט איז גאלדע געלעגען אויפ'ן הארטען פאל און נישט געקענט שלאפען. אלע ביינער האבען איהר וועה געטון. ווי ס'זעהט אויס, איז פאריז איהר נישט געווען מזל'דיג. אין בוענאס איירעס איז שוין בעסער געווען.

מיט א בעזונדער הנאה האט זי אנגעקוקט אלע וואונדען פון איהר צוהרג'עטען קערפער. מיט רחמנות האט זי געוויינט איבער זיך אליין און איהר דאליע.

מאריס איז געלעגען אין פעסט געכראפעט.

* * *

א גרויסע סענסאציע ביי די חברה־לייט. אין פאריז געפינט זיך „ליאלקע".

פאר א פראסטען בשר ודם בעדייט דער נאמען גארנישט. פאר „בלאטע" איז דאס אבער גאר א גרויסע רעקאמענדאציע.

„ליאלקע" איז אייבער פון די בערי־המטעסטע „חברה־לייט" פון בוענאס איירעס. פון די ערשטע און רייכסטע, זיינע הייזלעך זענען בעריהמט אין גאנץ ארגענטינא. דאס איז דער מאן, וואס האט זיך דארט ארויפגעארבייט צו דער גרעסטער „רעפוטאציע" און אליין. מיט זיין אייגען שווייס און „טאלאנט" האט ער זיך ערווארבען דאס גאנצע פערמעגען. אליין האט ער געהאנדעלט מיט די פרויען. זיי געקויפט, פערקויפט. זיין יחוס איז גרויס: פון די ערשטע חברה־לייט איז ער געווען אין בוענאס איירעס. א יונג — א בוים. מיידען פלעגען פגר'ן פאר איהם. פלעגט ער ארויסגעהן אויף דער גאס מיט זיינע שטיוועלעך, פלעגען די נקבות איינגעהמען א „מיתה משונה".

— אנ'אמת'ע ליאלקע!

און דער נאמען איז איהם טאקע פערבליבען.

זיין קאפ איז שוין היינט ווייס, אבער שפורען פון מענערישער שעהנקייט ליגען נאך אויף איהם. עס פיהלט זיך אויף איהם די עגאאיסטישע זיכערקייט פון א מענשען, וואס האט געהאט גרויס ערפאלג אין לעבען. זיין פנים איז גרויס, גראב קאנטעווירט.

צוזאמען מיט איהם איז דא זיין ווייב א געזונדטע הויכע יודענע — א „מוהמע". אויף איהר הויכער, ווייסער ברוסט, לייגט זיך אויס — ווי אויף א וויטרינע — א גאנצער אוצר מיט ציהרונג אמאל איז זי מן הסתם גאר געווען א בילד־שעהנהייט, היינט האט זי זיך שוין אביסעל [illegible]אפגעזעצט, אבער נאך אלץ איז זי נישט מיאוס.

„ליאלקע" איז דער מלך פון די חברה־לייט. צו איהם קומט מען מיט שאלות מיט „דין תורות", מיט קלאגעס, זיין ווארט איז הייליג. זיי ווארט איז געזעץ.

נעבען איהם זיצט די רבי'צין — להבדיל — און קוועלט ווי איהר מאן פסקנ'עט די שאלות, פון מויל לאזט ער נישט ארויס זיין גראבען ציגאר ווי א קלעצעל, חברה־לייט גיבען זיי אפ גרויס כבוד.

(סוף מארגען).

יודישע פרויען ווילען ווידער זיין גוטע בעל־הבית'טעס

צוליב'ן קריזיס פערנעמען זיך איצט יודישע פרויען מיט הויז־ווירטשאפט.—זיי שעהמען זיך נישט צו ארבייטען אין קיך.—א בעזוך אין דער יוד. שול פאר הויז־ווירטשאפט

עס איז נישט בעקאנט, פון וואנען דאס האט בעגומען און ווי אזוי עס האט זיך געקאנט איינ־פלאנצען די מיינונג ביי אונזערע פרויען און מיידלעך, אז צום „גוטען טאן" און צום רומעל פון דער פרויען־מאדערנע פאסט נישט צו פערנעמען זיך מיט דער הויזווירטשאפט. אין די לעצטע צוויי דורות זענען ביי אונז טאקי אויסגעוואקסען אינטעליגענטע און מאדערנע פרויען, דערונטער אויך אנערקענטע כלל־טוערינס, געטרייע לעבענס־בעגלייטערינס פון זייערע מענער און איבערגעגעבענע מוטער'ס, וואס זענען גרייט זיך מקריב צו זיין פאר זייערע קינדער. זיי האבען אבער געהאט איין גרויסען חסרון — זיי זענען נישט געווען קיין בעל הבית'טעס.

די שטרעבונג פון דער מאדערניזירטער פרוי, בפרט פון דער יודישער, איז געווען — נישט צו זיין קיין „קעכין", שוין אפגערעדט פון א „וועשין", אדער א „ניאנקע". יעדע האט געחלום'ט צו ווערען א דאמע, וואס זאל נישט דארפען זיך פערנעמען מיט הויזווירטשאפט.

די מאדערניזירטע יודישע פרוי האט נישט געוואלט זיין ווי איהר מוטער, וועלכע „האט אפגע־פיגסטער'ט די יאהרען ביי דער הויזווירטשאפט". עס האט איהר געצויגען אויפ'ן שפאציר אין די דאנסינג און דער ברידזש־פארטיע.

אז די צייטען זענען געווען נארמאלע און די מענער האבען פערדינט אויף פרנסה אין אויס־צוהאלטען דינערשאפט, האט מען געקאנט לעבען אהן חשבון. עס האט טאקי אלע מאל געטראפען, אז דער מאן, וועלכער איז געווען אנגעשטרענגט פון דער ארבייט און די שווערע דאגות פרנסה, האט דערצו אנגעטראפען אין דער היים א שלעכ־טען מיטאג, און דאס האט געפיהרט צו פערשידענע סצענעס. די פרוי אבער האט דערויף געהאט איין תשובה.

— איך האב נישט חתונה געהאט — האט

(בריף פון לעמבערג)

די אויסגעבראכען אין א געווין — כדי צו ווערען א קעכין.

וואס'זשע האט געטון אזא פרוי, וועלכע האט אין איהר לעבען קיינמאל זיך נישט בעשעפטיגט מיט הויזווירטשאפט?

זי האט געקויפט א טייערען קאך־בוך און זיך גענומען באקען און קאכען לויט די פארגעשרי־בענע רעצעפטען. האט אלעס אפגעקאסט דאפעלט און דריי מאל אזוי פיל, און די „מעדני מאכלים" זענען געווען — פערשטעהט זיך, — נישט אין מויל צו נעמען.

דער עפילאג דערפון איז געווען א זעהר טרוי־עריגער.

אין דער לעצטער צייט האבען די יודישע פרויען פערשטאנען, אז א מאדערנע פרוי דארף און מוז אויך זיין א בעל־הבית'טע. עס געהער'ט שוין היינט צום „גוטען טאן" אין דער פרויען־געזעלשאפט צו רעדען נישט נאר וועגען מאדעס, נאר אויך וועגען בעל־הבית'ישקייט. היינט קאן מען הערען צווישען מאדערנע פרויען אזא גע־שפרעך:

— האב איך היינט אפגעקאכט א בארשטש מיט קרעפלעך, אז דער מאן מיט די קינדער, האבען פשוט זיך מחיה געווען. דער גאנצער מי־טאג פון פינף מאכלים פאר 4 פערזאן, האט בע־טראפען נישט מעהר ווי 4 זל.

— און איך — בעקערט א צווייטע — האב אויף דעם שבת, אפגעקאכט, א געפעפערטען לאק־שען־קוגעל, אז דער מאן מיינער האט זיך אזש בעלעקט. ער האט געזאגט, אז אזא גוטען קוגעל האט ער נאך געגעסען יונגע'הייט ביי זיין מוטער.

די יודישע פרויען שטרעבען איצט צו זיין גוטע בעל־הבית'טעס, בפרט, וואס צוליב דעם קריזיס מוז מען לעבען שפארזאם, און מען קאן זיך נישט ערלויבען צו האלטען א קעכין. אין דעם האב איך זיך איבערצייגט, ווען איך בין אריינגע־קומען אין דער יודישער פאך־שול פאר מיידלעך אויף פיעקארסקא 9.

אין א ליכטיגען און העלען זאל זענען גע־שטאנען אנגעטון אין שניי־ווייסע פארטוכער, פרויען און מיידלעך, וועלכע האבען צוגעגרייט א מיטאג, לויט די אויפגאבען פון א קוואליפיצירטער לעהרע־רין. איינע האט געקנאטען א טייג, און ס'איז גע־ווען קענטיג, אז די ארבייט טוט זי צום ערשטען מאל, ווייל עס האט זי שאקירט, וואס דער טייג פערקלעבט איהרע פיין־מאניקירטע פינגער. א צווייטע האט געשלאגען א „שניי" און אלע מאל גע־פרעגט דער לעהרערין, צי זי מאכט עס ריכטיג. א דריטע האט צוגעגרייט א סאלאטקע, א פירנע האט זיך פערנומען מיט אויסארבייטען א פיינעם מעהל־שפייז א. אז. וו.

די פרויען הייצען אליין אונטער די קיך, וואשען די כלים, און עסען אויף דעם מיטאג, וועלכען זיי האבען פאר זיך אפגעקאכט.

צווישען די פרויען, וועלכע טון די ארבייט פון דינסטען און קעכינס, האב איך געטראפען פרוי־ען פון בעקאנטע יודישע עסקנים, מעצענאטאוועס, קאנסיליאזשאוועס, דירעקטאראוועס און אנדערע. עס פעהלען דאך אויך נישט אריםע פרויען, וועל־כע קומען זיך לערנען קאכען און באקען, כדי דאן אלס קעכין צו קאנען פערדינען. אלע ארבייטען צוזאמען און לערנען זיך זיין גוטע בעל־הבית'טעס.

— אט יענע סימפאטישע פרוילין איז גע־בראכט געווארען אין שול פון איהר חתן, א באנק בעאמטער, זיי האלטען פאר דער חתונה, וויל זי

דא לערנען הויזווירטשאפט. ווייל איהר חתן וויל האבען א פרוי א באלעבאסטע, די כלה האט אפילו געענדיגט גימנאזיע, איז אינטעליגענט, שפילט טעניס, אבער דערביי האלט זי פאר וויכטיג צו קאנען קאכען און באקען.

מען האט מיך אויך אינפארמירט, אז אין דער שול פאר הויזווירטשאפט מוזען לערנען אלע שילערינס פון דער פאך־שול פאר מיידלעך. א חוץ דעם געהט אריין אין פראגראם פון דער א 1־יאהריגער קורס פאר שילערינס, וועלכע מיי־לען זיך אויסבילדען אלס לייטערינס פון ווירטשאפ־טען, פענסיאנאטען, אכראנקעס וכדומה. דאן א קורס פון 2—4 חדשים פאר היימישע פרויען, און א קורס פאר אויסהעלפערינס אין דער הויזווירט־שאפט.

דער לערן־פראגראם נעהמט ארום: קאכען, באקען, וואשען, הויז־ארדנונג. איינקויפען ווינ־טער־זאפאסען, דאן: טעאריע פון הויז־ווירטשאפט, היגיענע, שנעלע הילף, סחורה־קענטעניש, פראק־טישע כעמיע, וואוינונג־עסטעטיק און בירגער־רעכט.

זעלבסטפערשטענדליך, אז אלס יודישע שול, לערנט מען דא קאכען נאר כשר, און לויט אלע דינים פון כשרות.

מען דארף נאך בעמערקען, אז ענליכע יו־דישע שולען געפינען זיך אין קראקע, פשעמישל און ווילנע, וואו יודישע פרויען און מיידלעך לער־נען הויזווירטשאפט.

עס איז באמת א פערגעניגען צו זעהן די יודישע פרויען ביי זייער פרויען־ארבייט. אויך די פרויען אליין, זעהט מען, האבען פערגעניגען פון זייער ארבייט.

— ווי איהר זעהט — בעמערקט מיר פרוי ד"ר קלאפטען — ווילען מיר מאכען אונזערע פרויען פאר בריה'ס. אז די מענער זאלען נישט האבען זיך צו בעקלאגען אויף די עסענס.

מען האט מיר פערזיכערט, אז מען לערנט אפילו מאכען א געבראטען לעבערל מיט ציבעלע און די ספעציעלע יודישע מאכלים אויף יעדען יום־טוב.

מיט א וואלפישען אפעטיט, האב איך פער־לאזען די שול פאר יודישע בעל־הבית'טעס.

א. רעפארטער.

יוגענד אויף דער פריי

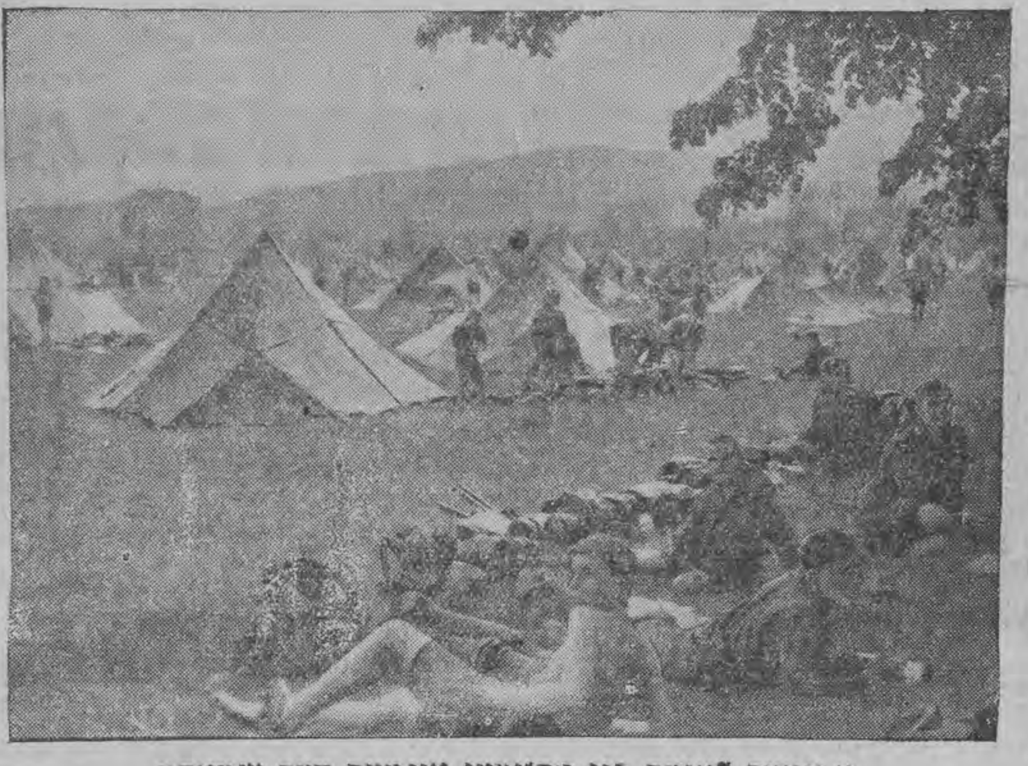

א זומער־לאגער פון סטודענטן אונטער דער שטאדט

גאז־מאסקעס פאר מענשען, הינט און פערד

זינד

(דערצעהלונג)

פון ב. י. גאטליב.

— זעה, ער שלאפט נאך! — האט לייבא וויטש אויסגערופען, אריינקומענדיג צו קליינען אין צימערעל. ס'איז געווען אין א זוניגען [illegible]. קליין און זיינע חברים זענען, צוליב א יום־טוב, בעפרייט געווארען פון דער ארבייט אויף גאנצע דריי טעג. זיי האבען בעשלאסען אויסצונוצען די פרייע צייט אין דער ששילער פראווינץ, „אויפ'ן שויס פון דער נאטור". לייבאוויטש איז עס איצט געקומען בעזהמען קליינען צו ראזמאנען און פון דארטען ווילען זיי אלע דריי אפשווימען מיט'ן וואסער.

אין א שעה שפעטער זענען זיי שוין גע שוואו־מען אויפ'ן כוואליעדיגען וואסער, דער דאמפער איז געווען א פול־געפאקטער. צוליב די יום־טוב'־דיגע טעג האבען זיך אלע אוועקגעלאזען אויף פערוויילונגען. עס האט געשפילט אנ'ארקעסטער־מוזיק, יונגוואַרג האט געטאנצט, בחורים — מיט פערקאשערטע ארבעל, מיט ברוינע פנימ'ער און גבורה'דיגע אזעלכע. מיידלעך — אין דורכזיכטיגע, ווייסע שטאפען. די יוגענד־פרייד האט ארויסגע־שריגען פון זייערע צובליהטע פנימ'ער. קליין איז בעזעסען, געקוקט אויף דער יונגוואַרג מיט א שארפער קנאה אין בליק. דער טאג איז געווען א

וואונדערבארער. אלץ האט געבליהט, געזונגען. דער דאמפער האט זיך געגליטשט אויפ'ן שפיגעלדיגען וואסער. פון ביידע זייטען טייך האבען זיך גע־שלענגעלט גרין־בעוואקסענע בערג, דופטענדיגע ווינטלעך האבען געבלאזען אין פנים אין אנגע־ווייטע דינע, ליבע־ארומאטען. א גאנצען טאג זע־נען זיי אזוי געשוואומען אין צו אוונד־צו — צו־געשוואומען צו א ברעג פון א קליינער, פריה־ליגענדיג־פערטויעטער שטעטעלע.

די חברים האבען בעשלאסען איבער־צונעכטי־גען אין שטעטעל. זיי האבען אויפגעזוכט א האטעל און פריידיג זיך אריינגעריסען: עסען! זיי זענען געווען שטארק הונגעריג, די באלעבאסטע, א בי־דעריגע, פיל־גוטהערציגע יודענע, האט געגרייט צום טיש, צושטעלט אויף איהם א סך פרישע, מילכיגע מאכלים, אנגעשניטען א גרויסער טעלער מיט שווארצען ברויט און די געסט האבען זיך א נעהם־געטון צו ווער אכילה. דער אווענד־ברויט איז אריבער זעהר אמוזאנט. ראזמאן האט זיך דאס מאל אויסערגעוועהנליך־טרעפליך געוויצעלט, נאכ'ן עסען זענען זיי אוועק אביסעל שפאצירען און אומגע־קעהרט זיך צו האלבע נאכט.

אין האטעל זענען שוין אלע געשלאפען, אריינ געלאזען האט זיי די דינסט, א יודיש־קינד, א שרעקליך מיאוס'ע און ברודיגע. ראזמאן האט איהר שוין, קענטיג, געקענט, ווייל ער האט תיכף פער־פיהרט מיט איהר א סודות'דיגען געשפרעך און זי האט אויף עפעס איינגעשטימט.

די חברים זענען אריין אין א צימער, וואו עס זענען געווען אויסגעבעט צוויי בעטען: איין בעט פאר ראזמאנען מיט לייבאוויטשען, די צווייטע — פאר קליינען, וועלכער איז געוואוינט גע־

צו שלאפען אליין.

— חבריה! — האט זיך ראזמאן אפגערופען — זי האט איינגעשטימט, זי קומט באלד צוגעהן...

פון דער דאזיגער נייעס האט זיך קליין איבער־געשראקען. ער האט געוואלט פראטעסטירען. א־בער ער האט זיך געשעהמט פאר די חברים: זיי וועלען פון איהם, געוויסז לאכען. מיט א קלאפענדיג הארץ, האט ער זיך געלעגט אין בעט. ראזמאן האט תיכף פערלאשען די עלעקטריע. אין צימער איז גע ווארען שטאק־פינסטער. די חברים אין דער ענט־קעגענדיגער בעט האבען זיך גענומען שושקען.

קליין איז געלעגען מיט אויפגעריסענע אוי־גען, זיין פולס האט העפטיג געשלאגען, אין די שלייפען האט געהאמער'ט, דאס בלוט אין די אויפ־געלאזענע אדערען האט רוישיג געשטראמט. ער האט זיך געפרובט קאנצענטרירען, אבער אהן ער־פאלג. ער האט אנגעוואוירען יעהען מין קאנטראל איבער זיך. זיין גוף האט זיך געשמאלצען אין א פייערדיגען טייך פון א גאר־הייסען גראד. א קלעי־פיגער שווייס האט איהם בעגאסען אין ס'האט איהם מיטאמאל אויסגעפעהלט אטעם. אין דער זעלבער רגע האט זיך אויפגעעפענט די טיר און אין צימער האט זיך אריינגעשלייכט א שאטענדיגע פרויען־געשטאלט.

פון דאזיגען מאמענט אן האט שוין קליין מיט זיין בעוואוסטזיין גאר נישט געקענט מאכען. די נידעריגסטע, ליידענשאפטליכסטע אינסטינקטען הא־בען זיך אין איהם צושפילט און זיך ארויפגעוואָרפען אויף איהם. ווי א מתנה הונגעריגע ווערלף. זיין בלוט האט זיך צוואמערט, ווי שאקאלען אין מד־בר. ער האט קיין אהנונג נישט געהאט, ווי אזוי עס איז צו דעם דערגאנגען. נאר מיט אמאל האט

ער אין זיינע ארעמס דערשפירט דעם הייסען טייג פון א פרויען־קערפער. אויף זיין פנים האט אנגע־אטעם־געטון מיט שארפע שכרות, א דינער, צאַ־טער ווערהטאג האט עלעקטריש א צוק־געטון דורך אלע זיינע גלידער און ער איז געבליבען ליגען אין אנ'אונמעכטיגער לאגע.

דאס האט געדויערט א קורצע צייט. דערנאך איז געקומען דער בעוואוסטזיין, וואס ווייטער — אלץ טיפער, שארפער האט דער בעוואוסטזיין גע־נומען אריינבוהרען אין איהם. אין קליינען. ער האט אויפגעציטערט ווי נאך קיינמאל אין לעבען:

— און צוליב „דעם" האט זיך עס געלוינט אזוי נידעריג צו זינקען! אזוי נידערטרעכטיג! צו־ליב.... צוליב אזא דערעגדיגע, עקלדיגע הנאה! זינד!! זינד!! — האבען זיך אין איהם צושריגען מיליאנען דראהענדיגע קולות. ער האט זיך געבער מען וואַרפען אויפ'ן פערברודיגטען געלעגער, האט גענומען שלאגען זיך אין פנים, רייסען די האר פון קאפ: ער, קליין, וועלכער האט שטענדיג גע־קעמפט פאר א מאראלישען לעבען, וועלכער איז צוליב דעם, אפשר, געבליבען ביז איצט ריין, אומשולדיג, ! ער, קליין!

— — — — — — — — — — —

די פרויען־געשטאלט איז שוין אין צימער נישט געווען. פון דער צווייטער בעט האט זיך דערטראַ־גען א טיפער שנארכען. די חברים האבען פעסט געשלאפען. אין איינציגען פענסטער האט געגומען שארי'ען אויף טאג. קליין האט זיך, לסוף, אויס־געדרעהט מיט'ן צוקרימטען פנים צום וואנד און פערזונקען געווארען אין א טיפען, קאנוואלסיווען געוויין. ...

(סוף).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
טז
20
סיון תרצ"ב

יוני
זון-אויפגאנג 3.14
זון-אונטערגאנג 7.59

פאבאר פון יארגאנג 1911

היינט, דעם 20-טען יוני ד. י. דארפען זיך שטעלען:

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (נארו-טאוויטשא 75) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טען פאל. קאמיסאריאט, וועמענס נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

P S Sz Sch Ś U W Z Ż Ź

מארגען, דעם 21-טען פון 11-טען קאמ.

A B C D E H Ch I J

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווע 34) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14. פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

B C D

מארגען, דעם 21 - טען, פון 14 - טען קאמי סאריאט, די ליטערעס:

E F R U W

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (קאשטשושקי 21) די יאהרגענג פון 1911 און עלטערע, וואס וואוינען אין לאדז, און זענען צוגעשריבען צו אנדערע קרייזן דעלעגירטע פון אנדערע פאוויאטן.

צו די פאבאר-קאמיסיעס דארפען די פאבאראוצעס מיטנעמען די פעסער, אדער פערזענליכע דאקומענטען ארויסגעגעבען פון די פאליציי-קאמיסאריאטען, פראלאגאציע און רעגיסטראציע-קארטען, וואס זענען אויסגעשטעלט געווארען פון לאדזער מאגיסטראט, און בעשייניגונגען וועגען פאך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פערזענליכע דאקומענטען איז אויך הל אויף די פאבאראוצעס פון קאטעגאריע ב., וועלכע האבען די דאזיגע בעשייניגונגען צוגעשטעלט צו די פאבאר-קאמיסיע אין די פריהעריגע יאהרען.

—:)X(:—

קריזיס און שטייערען

וואס עס איז בעהאנדעלט געווארען אויף דער קאנפערענץ פון וויצע-פינאנץ-מיניסטער און דיווירטשאפטליכע ספערען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די לאדזער האנדעלס-קאמער אויסגענוצט די אנוועזענ-הייט פון וויצע-פינאנץ מיניסטער סטאזשינסקי אין לאדז און איינגעארדענט א גרעסערע קאנפערענץ מיט אנטייל פון וויצע מיניסטער, וואיעוואדע, פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער און פארשטעהער פון האנדעל און אינדוסטרי.

די קאנפערענץ האט געעפענט

פרעזעס פון דער האנדעלס-קאמער גייער,

וועלכער האט אנגעוויזען אויף דער בעדייטונג פאר'ן האנדעל און אינדוסטרי, ביי די איצטיגע שווערע צייטען, זיך צונויפצוטרעפען מיט די רעגירונגס-פאקטארען און דורכפיהרען א מיינונגס-אויסטויש.

ווייטער האט וויצע-דירעקטאר זאנד כאראק-טעריזירט די שוועריגקייטען, מיט וועלכע לאדז קעמפט אין איצטיגען שווערען קריזיס. דער לאדזער קרייז האט געטון אלץ, כדי פון איין זייט צוצופאסען די פראדוקציע צו די ווירקליכע געברוי-כען פון מארק און פון דער צווייטער זייט אויף א מאקסימאלען אופן אויסנוצען די עקספארט-מעג-ליכקייטען.

נישט קוקענדיג דערויף האט דער פערשלעפ-טער קריזיס געהאט די טרויעריגסטע פאלגען אין געביט פון דער פערדינסט-מעגליכקייט פון דער פראדוקציע און אומזאץ און די אונטערנעמונגען ברענגען כסדר דעפיציטען און פערשארפען דעם פראצעס פון דעקאפיטאליזאציע.

צוליב דעם, וואס איינע פון די וויכטיגסטע מיטלען ארויסצוהאלטען דעם קריזיס, איז אנ'ענט-שפרעכענדע שטייער-פאליטיק, האט דער רעפערענט פארגעשטעלט אין אלגעמיינע טעזען די פאדערוני-גען אויף דעם געביט און קודם-כל אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פעראיינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער אין דער טעקסטיל-בראנזשע, אזוי, אז דעם דאזיגען שטייער זאל צאהלען נאר דער שפיגער.

דער וויצע-פרעזעס פון דער האנדעלס-קאמער

מיטשישלאוו הערץ

האט אויפגעוויזען אויף דעם, וואס די לאגע פון האנדעל ווערט וואס אמאל ערגער. א בעזונדער פלאג איז דער אנאנימער האנדעל, וועלכער איז נישט גרייפבאר ביים אויסמעסטען שטייערען, אין דער הינזיכט, ווייזט ה' הערץ אן אויף דעם אופן פון קאמף מיט דעם דאזיגען האנדעל.

אויך דער דאזיגער רעדנער האט אפעלירט צום מיניסטער וועגען פעראיינהייטליכען דעם אומ-זאץ-שטייער אין דער טעקסטיל-בראנזשע.

אין נאמען פון די אינדוסטריעלער האט גערעדט ה'

מ. פאזנאנסקי

וועלכער האט אויך אנגעוויזען אויף די אנאנימע אונטערנעהמונגען, ווייטער אויף דעם פעהלען פון קרעדיטען און אויף דער אונמעגליכקייט פון קאל-קולאציע צוליב די נישט נארמאלע ארבייטס-בעדינגונגען. דער רעדנער האט אנגעוויזען אויפ'ן פאקט, וואס די טעקסטיל-אויסארבייטונגען זענען געפאלען אונטער דער פראדוקציע-קאסטען און איז ארויסגעטרעטען געגען ווייטערדיגע פערקלענערען די פרייזען אין דער אינדוסטרי, וואס וואלט גע-קאנט אונטערגראבען די עקזיסטענץ פון דער אינדוסטרי.

דאן האט גענומען א ווארט דער

וויצע-פינאנץ-מיניסטער סטאזשינסקי,

וועלכער האט כאראקטעריזירט די איצטיגע פינאנ-ציעל-ווירטשאפטליכע סיטואציע פון פוילען אויפ'ן פאן פון וועלט-קריזיס און בעטאנט, אז פוילען האט ארויסגעוויזען אנ'אויסערגעוועהנליכע ווידער-שטאנדס-קראפט. דער דאזיגער פאקט און אויך דער עקשנות'דיגער ווילען צו דערהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט ערלויבען צו קוקען אפ-טימיסטיש אויף דער צוקונפט.

דער וויצע-מיניסטער ווייזט אן, אז די בע-גרענצונגען וואס זענען געמאכט געווארען אין די בודזשעט-אויסגאבען זענען שוין דערגאנגען צו דער העכסטער גרעניץ, דעריבער דארף מען זעהען, אז ס'זאלען אינטענסיוו איינגעצאהלט ווערען די שטייערען. די רעגירונג האט פערשטאנען די שוועריגקייטען פון די ווירטשאפטליכע ספערען און איינגעפיהרט אין לעבען די נאוועלע צום געזעץ פון אומזאץ-שטייער, בתנאי, אז די לויפענדע שטייערן וועלען פינקטליך איינגעצאהלט ווערען. דער מיניסטער האט אויך אויפמערקזאם געמאכט, אז אויב די שטייער-צאהלער וועלען ביז צום פעסטגעשטעל-טען טערמין נישט אויסנוצען די הנחות ביים איינ-צאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער וועלען זיי שפעטער אומבעדינגט פערלירען דאס רעכט אויף די דאזיגע הנחות.

דער מיניסטער האט זיך אויך ארויסגעזאגט אלס אנהענגער פון ווייטערדיגען צופאסען די פרייזען פון די אינדוסטריע-ארטיקלען צו די פריי-זען פון די אגרער-פראדוקטען. דער מיניסטער האט אויך צוגעזאגט, אז די שטייער-מאכט וועט אויך געפינען מיטלען „אויפצוכאפען" נישט-לאיאלע שטייער-צאהלער, וועלכע קענען נישט צאהלענדיג קיין שטייערען, ווערען קאנקורענץ-פעהיג. צו דעם צוועק וועט דאס פינאנץ-מיניסטעריום געהען אויפ'ן וועג פון פעראיינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

דער פרעזעס גייער האט געדאנקט די פאר-שטעהער פון דער מאכט פאר דעם אנטייל אין דער קאנפערענץ און האט ערקלעהרט, אז די האנדעלס און אינדוסטריע-קרייזען פון לאדזער קרייז גיבען זיך אפ א חשבון פון דער לאגע פון מלוכה-אוצר. די גרויסע סומען פערלעגענע שטיי-ערען זענען נישט קיין בעווייז פון פערנאכלעסיג-קייט אדער ביזוויליגקייט פון שטייער-צאהלער, נאר פון פערארימונג.

נאך דער קאנפערענץ איז פארגעקומען א בעשיידענער באנקעט פאר די אנטיילנעהמער אין דער קאנפערענץ.

פייערונג פון שול-יאהר-סיום

פאר די קינדער פון די פארבערייטונגס-קלאסען אין דער 1-טער יוד. גימנאזיע

אין דעם גרויסען זאל פון דעם ערשטען יודישען גימנאזיע, מאגיסטראצקא 27, איז פאר-געקומען דער סיום פון שול-יאהר פון די קינדער פון די דריי פארבערייטונגס-קלאסען.

אין זאל האבען זיך פערזאמעלט אלע קינ-דער צוזאמען מיט זייערע עלטערען, וועלכע זענען מיט הונדערטער פעדים צוגעבונדען צו דער שול און א גרויסע צאהל געסט.

נאכדעם ווי פרוי פראפ. זעלוויאנסקא האט געהאלטען א רעדע פאר די קינדער און פאר די עלטערען איז פארגעקומען א הערליך-דורכגעפיהר-טער פראגראם, וואס איז בעשטאנען פון זינגען פון שול-כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. פייוויש'ס, דעקלאמאציעס פון די קינדער אין פויליש און העברעאיש און פרעכטיגע פארשטעלונגען און לידער-אינסצעניזאציעס, וואס זענען איינשטודירט געווארן דורך דער פרוי פראפ. בראווערמאן. די פארשטע-לונג האט געמאכט א זעהר גוטען רושם צווישען אלע אנוועזענדע.

צום סוף האט אין נאמען פון די עלטערען פון די דריי פארבערייטונגס-קלאסען פרוי פראנק-פורט געדאנקט דעם דירעקטאר פערלמאן, די פרא-פעסארען און די פארבערייטונגס-קלאסען פרוי פערלמאן, פרוי זעלוויאנסקא, פרוי בראווערמאן און ה' גווינט, אלע פראפעסארען האבען בעקומען פון די לעהרער און קינדער שעהנע קוישען מיט בלומען.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז די דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פאר'ן חודש אפריל, הויבט מען אן אויסצוצאהלען דאנערשטאג, דעם 23-טען יוני. לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג, דעם 23. יוני:

A B C D E F G H I J

פרייטאג, דעם 24. יוני:

K L Ł M N O P

שבת, דעם 25. יוני:

R S T U W Z Ż

געזונד-צושטאנד פון מוריצי טרעמבאטש

ווי מיר דערוויסען זיך איז פארגעקומען א קליינע בעסערונג אין דעם געזונד-צושטאנד פון דעם שווער-פערוואונדעטען קונסטמאלער מוריצי טרעמבאטש.

די לאגע זיינע איז נאך אבער אלץ גע-פעהרליך.

ער איז שוין געקומען צום בעוואוסטזיין, אבער ער קאן נאך אלץ נישט פערשטיין, וואס מיט איהם האט פאסירט.

צעהן-יאהריגע פייערונג

פון אנשליסען אויבערשלעזיען צו פוילען

(2) נעכטען זענען אין לאדז פארגעקומען א רייה פייערליכקייטען, מיליטער-דעפילאדען, גאטעס-דינסטען, און רעפעראטען אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10-טען יאהר-טאג פון אנשליסען אויבער-שלעזיען צו פוילען.

אפגערופען א מיטינג פון שטרייקענדע

די קאנפערענץ אין מאגיסטראט און דער מיטינג קומען פאר היינט

(2) נעכטען האט געזאלט פארקומען א גרויסער מיטינג פון די שטרייקענדע סעזאן-ארבייטער אין דעם זאל פון „דאם לודאווי".

אזוי-ווי אבער פריהער האט זיך א דעלע-גאציע פון די שטרייקענדע פערשטענדיגט מיט'ן וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, און ער האט די קאנ-פערענץ אפגעלעגט אויף היינט 9 פריה, איז דער מיטינג אין „דאם לודאווי" אפגערופען געווארען און ער וועט פארקומען היינט אויף גלובנע 31.

פייערליך געעפענט די בלומען-אראנזשעריע אין העלענובעק

נעכטען איז אין דער פערמע אין „העלענובעק" פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער בלומען-אראנזשעריע, וואס איז אויסגעבויט געווא-רען פון דעם היגען נדבן, דעם אינדוסטריעלער ה' אברהם פיאסקאווסקי און זיין פרוי הדסה.

ביים אריינפאהר אין דער פערמע בעמערקט מען שוין, אז דא קומט פאר א יום-טוב. די חלוצים אין די בלוי-ווייסע מונדירען בעוואכען אלע איינ-געננ, און יעדער אויטא ווערט בעגריסט מיט א „ברוכים הבאים".

צווישען עולם זעהט מען די אנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען פון דער שטאט. דעם סטאראסטע רזשעווסקי האט פערטרעטען ה' סמאלארסקי. דער פלאץ נעבען זיצונג-זאל איז פול מיט אויטאס, קארעטען און דראשקעס. אויף דער עסטראדע פון גרויסען רעפרעזענטאציע-זאל שפילט דער „בר-כוכבא" - ארקעסטער יודישע ניגונים — ס'איז יום-טוב!

5 אזו. האבען זיך אין דעם קליינעם שוהלעכ'ל פערזאמעלט די פערוואלטונג, געסט און די משפחה פיאסקאווסקי. דער קאנטאר פון דער סינאגאגע זינגט „מזמור שיר חנוכת הבית" און ד"ר ברוידע האלט א געלעגענהייטס-רעדע, אין וועלכער ער ווייזט-אן אויף די גרויסע דערגרייכונגען פון „העלענובעק", הויפטזעכליך מיט דער ניי-אויפגע-בויטער אראנזשעריע, וועלכע וועט ארייגברענגען א ברכה פאר „העלענובעק".

נאך דער פייערליכקייט אין דער שוהל, האבען זיך אויף א ספעציעלע טריבונע אנגעהויבען בעגריסונגען. דער ערשטער האט גערעדט פראפ. בראנדשטעטער. מיט 8 יאהר צוריק — זאגט דער רעדנער — בין איך דא געווען, ווען דא זענען געווען פוסטע פעלדער, איין שקאפע און א קוה. און וואס זעהען מיר איצט? אנ'עשירות פון טוי-טען און לעבעדיגען אינווענטאר. בעאקערטע און בעזייטע פעלדער מיט קארן און ירקות. אויף דער פרייער לופט וואקסט אויס א נייע, געזונדע, יונגע גענעראציע, אבער דאס ווערק איז נאך נישט פערענדיגט, ס'וועט אבער פערענדיגט ווערען!

דער צווייטער האט גערעדט פרעזעס רומ-קאווסקי. דער רעדנער רעדט ארום די שוועריגקיי-טען, וואס עטליכע „עקשנים" האבען בעגעגענט אויפ'ן וועג פון זייערע אויפגאבען. אונזער ציל איז געווען און איז ביז איצט — ארויסרייסען די יוגענד פון שטאטישען הויף, און אריינציהען איהם אויף דעם שויס פון דער נאטור. מיר ווילען נישט וועקען קיין רחמנות, נישט אפרייסען די טאשען און נישט טאנצען פאר'ן יתום — מיר דערציהען חלוצים פאר ארץ-ישראל — דאס איז אונזער אויפגאבע! דאס איינציגע, וואס מיר פער-לאנגען פון דער יודישער בעפעלקערונג איז, אז יודען זאלען צוויי מאל אין יאהר אויף פסח און סוכות קויפען בלומען אין „העלענובעק" צו בעצי-רען די יום-טוב-טישען. צום סוף דאנקט ה' ר. דעם נדבן ה' אברהם פיאסקאווסקי און פרוי פאר דער גרויסע שפענדע לטובת „העלענובעק".

נאך דעם, ווי ס'רעדען נאך די ה"ה: לישווין — פון ועד העירוני; פרנס ראובן האפמאן — פערטרעטער פון דער יודישער קהלה, שפילט דער ארקעסטער דעם פוילישען הימן און „התקוה", און דער גאנצער עולם לאזט זיך צו דער נייער אראנזשעריע.

די פרעכטיגע אראנזשעריע, ווערט אונטער די קלאנגען פון מוזיק און געזאנג פון די קינדער-לעך, געעפענט דורך דעם נדבן ה' אברהם פיאס-קאווסקי. אין דער אנוועזענהייט פון זיין פרוי הדסה, ברודער פייוועל פיאסקאווסקי און שוואגער ה' קאטעל. — די אראנזשעריע האט אויף דעם עולם געמאכט א זעלטען גוטען איינדרוק.

צום שלוס איז אין עס-זאל פאר די געסט געגעבען געווארען א גלעזעל וויין און דערמיט האט זיך די פייערליכקייט געענדיגט.

טעאַטער „סקאלא"
שרודמיעסקאַ 17.

פרייטאג, דעם 24-טען ד. ח.
פייערליכע ערעפנונג פון זומער-סעזאָן

אויפטריט פון דער וועלט-בעריהמטער קינסטלעריז. שטערן פון ניו-יארקער קונסט-טעאטער

בערטאַ גערסטען

מיט אנ'ערשטקלאסיגען וואַרשעווער און ווילנער אַנסאַמבל.
עס בעטייליגט זיך אויך די בעליבטע אַרטיסטין
קלאַרא סעגאַלאָוויטש
קינסטלערישע לייטונג: מאַרק אַרנשטיין.
— פרטים איז די ווייטערדיגע אַנאָנסען. —

טעאַטער „סקאלא"
שרודמיעסקאַ 17.

קאַמף מיט טראַכאָמע-קראַנקהייט

10 יאָהר זעלבסטפערוואַלטונגס-אַרבייט אויף דעם געביט

אין דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט איז געפייערט געוואָרען דער 10-יעהריגער יובילייאום פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס-אַרבייט אויפן געביט פון בעקעמפען די שרעקליכע אויגען-קראַנקהייט, וואָס רופט זיך טראַכאָמע („יאַגליצא").

בראַש פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט שטעהט, ווי בעקאַנט, דער לאָווניק ד"ר מאַרגאָליעס לייטער פון דער סעקציע צו בעקעמפען טראַכאָמע איז דער בעקאַנטער אויגען-דאָקטאָר און כלל-טוער ד"ר שווייג. פיל צוגעהאָלפען צום קאַמף מיט דער דאָזיגער שרעקליכער קראַנקהייט האָט אויך דער נאַטשעלניק פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג סט. קעמפנער. אַ חוץ דעם האָבען אין דער סעקציע געאַרבייט: פרוי ד"ר מינץ, ד"ר סלאָבאָדסקי, ד"ר גאָלדבערג, פרוי ד"ר האָלענדערסקאַ און פיל אַנדערע.

צו דער פייערונג זענען געקומען פאָרשטעהער פון וואָיעוואָדזטווע, פון מאַגיסטראַט, פון דער פרעסע און אַ גרעסערע צאָהל דאָקטוירים. די פייערליכע זיצונג איז געעפענט געוואָרען דורך לאָווניק ד"ר מאַרגאָליעס, וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דעם טייל פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס-אַרבייט, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען בעקעמפען פערשפרייטע און געפעהרליכע קראַנקהייטען, ווי דאָס איז טראַכאָמע. גרעסערע רעפעראַטען וועגען די ערפאָלגען פון דער אַרבייט אין פערלויף פון 10 יאָהר און וועגען דער אָפּפערוויליגקייט פון די דאָקטוירים מיט דעם לייטער ד"ר שווייג בראַש, האָבען געהאַלטען פרוי ד"ר מינץ, ד"ר סלאָבאָדסקי, ד"ר קאַשינסקי און ד"ר שווייג.

מען מוז צוגעבען, אַז די אַרביים איז געווען אַ קאָלאָסאַלע, נישט נאָר אין היגזיכט פון היילען די שרעקליכע קראַנקהייט (ווע־מענס באַקציליען זענען נאָך נישט ענטדעקט געוואָרען) נאָר אויך פון בעוואוסטזיניג מאַכען די קראַנקע, אַז זיי זאָלען זיך אַליין מעלדען אין די אַנטי-טראַכאָמע בעהאַנדלונגס שטעלען. די גרעסטע צאָהל קראַנקע אויף דער דאָזיגער קראַנקהייט זענען נאָטירט ביי קינדער, אָבער אויך דערוואַקסענע קומען שוין איצט אַליין אָהן שום צוואַנג אין די בעהאַנדלונגס און היילשטעלען.

די סעקציע ביים מאַגיסטראַט וואַרט אָבער נישט ביז די קראַנקע וועלען זיך אַליין מעלדען, זי פיהרט איהר אַרבייט דורך די פאָלקס- און פריוואַטע שולען, וואו ס'ווערען „אויסגעכאַפּט" די טראַכאָמע-קראַנקע קינדער, דאַן ווערען אַדורכגעפיהרט ביי די דאָזיגע קינדער אינדערהיים אויספאָרשונגען, צי די אומגעבונג איז אויך נישט קראַנק אויף דער דאָזיגער קראַנקהייט. די סעקציע שטעהט אויך אין קאָנטאַקט מיט דער קראַנקען-קאַסע, מיט דער מיליטער-מאַכט און אויך מיט אַנדערע שטעט, וואו נאָך יעדען אויסגעמאָלדענעם טראַכאָמע-קראַנקען ווערט נאָכגעשיקט די עווידענץ און דער קראַנקער מוז זיך אויך אין דער אַנדערער שטאָט היילען.

די 10 יאָהר קאַמף מיט דער דאָזיגער קראַנקהייט דורך דער זעלבסטפערוואַלטונג האָט געגעבען אויסערגעוועהנליכע ערפאָלגען. פון יאָהר צו יאָהר פערקלענערט זיך די צאָהל קראַנקע קינדער און דערוואַקסענע (הגם אין יאָהר 1931 זענען דורך דער בעראַטונגס-שטעלע אַדורכגעגאַנגען 22088 פערזאָן. אין יאָהר 1930 זענען געווען 25609 פערזאָן). אַזוי פערקלענערט זיך כסדר די צאָהל קראַנקע. די צאָהל יודישע קראַנקע בעטרעפט קנאַפּע 50 פראָצענט פון אַלע קראַנקע, הגם אין לאָדז זענען יודען פערהאַן נאָר קנאַפּע 30 פראָצ. דאָס הייסט, אַז יודען זענען מעהר בעלאַסטעט מיט דער קראַנקהייט ווי נישט יודען. יעדעס יאָהר ווערען פולשטענדיג אויסגעהיילט אַ גרויסע צאָהל קראַנקע, אַזוי זענען אין יאָהר 1931 פולשטענדיג אויסגעהיילט געוואָרען 1131.

די קראַנקע קינדער אין די פאָלקס-שולען ווערען איזאָלירט פון דער שולע, אויב ס'ווערט קאָנסטאַטירט, אַז די היילונג וועט דויערען אַ לאַנגע צייט ווערען די קינדער איבערגעשיקט אין די 2 שולען פאַר טראַכאָמע-קראַנקע קינדער, וואָס ווערען אויסגעהאַלטען דורכן מאַגיסטראַט דאָרט בלייבען די קינדער ביז זיי ווערען פולשטענדיג אויסגעהיילט.

די צעהן יאָהר אַרבייט פון דער אַנטי-טראַכאָמע-סעקציע ביים מאַגיסטראַט האָט ווירקליך אַדורכגעפיהרט אַ קאָלאָסאַלע און נוצליכע אַרבייט און דערפאַר האָבען אַלע אַנטיילנעהמער געדאַנקט דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט און דעם לייטער פון דער סעקציע ד"ר י. ש. שווייג.

גוט מאָרגען!

דער סעקוועסטראַטאָר אין מרחץ

ווי געפעלט אייך, רבותי, דער נייער עקזעקוציע-אויסטאַוו? פון איצט אָן, וועט דער סעקוועסטראַטאָר האָבען די רעכט ביים שטייער-צאָהלער אַדורכצופיהרען אַ פערזענליכע רעוויזיע. דייטליכער — אויסטון דעם שטייער-צאָהלער אדם-באַקעט און זוכען.... כסף!

אין דער נאָהענטסטער צוקונפט, האָבען מיר, אַלזאָ, צו דערוואַרטען אזא דיאַלאָג:

סעקוועסטראַטאָר: איהר בעצאָהלט די „זאַליטשקע" פון אַבראַטאָווע!?

שטייער-צאָהלער: פון וואַנען? ס'איז דאָך אַ קרעזיס!

סעקוועסטראַטאָר: טאָ, זייט מוחל און טוט אויס די הויזען.

שטייער-צאָהלער (טוט אויס די הויזען): ביטע, זוכט!

סעקוועסטראַטאָר: (זוכט און געפינט גאָרנישט) נו, נו, ווייטער — די גאַטקעס!

שטייער-צאָהלער (טוט אויס די גאַטקעס): אַ סוף, שטעהט נישט ליידיג!

סעקוועסטראַטאָר (זוכט און געפינט נישט): לויט'ן אוסטאַוו דאַרפט איהר. אויסטון דאָס העמד — אַראָפּ מיט'ן העמד!

שטייער-צאָהלער (טוט אויס דאָס העמד): אַלזאָ איצט זעהט איהר מיך, אַזוי ווי איהר האָט מיך געוואָלט זעהען — מאַכט אַ „פערזענליכע" רעוויזיע.....

סעקוועסטראַטאָר (שטעלט צוזאַמען אַ פּראָטאָקאָל): „געזוכט לויט'ן אוסטאַוו. גאָרנישט געפונען איך בין חושד, אַז דער „פּלאַטניק" האָט אויף אַ „ביידזוויליגען אופן" פערשטעקט געלד אין זיינע היימע בעהעלטענישען"....

איצט האָבען מיר צו דערוואַרטען, אַז אין דער נאָהענטער צוקונפט, וועלען מיר אין דער פרעסע לייענען אַזאַ ידיעה:

„נעכטען האָבען סעקוועסטראַטאָרען געמאַכט אַנ'אָבלאַווע אין איטשעלע וואָליערס מקוה, וואו ס'זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען „פערזענליכע" רעוויזיעס. בעת וועלכער ס'איז געפונען געוואָרען: באָד-שעפעלעך, בעזימלעך, ליילעכער. עכטע „ווידזעווער" ווייסע העמדער, באַרכאַנע שפאַנצערס און אַנדערע „וועריט-זאַכע"...

ווי געפעלט אייך, רבותי, דער נייער עקזעקוציע-אויסטאַוו?

אַב—נעק

עטליכע לאָדזשער שרייען חי וקים

פריהער קאָנען זיי נישט בייזשמייז דעם נסיון און דערנאָך פערדריסט זיי...

(פּ) די לעצטע צייט אָפּערירט אין די באַהנען, וואָס גייען אויף דער ליניע וואַרשאָ—פּויזען אַ באַנדע קאָרטען-שפּילער, וואָס בעשטעהט פון 6 מאַן, און וואָס שפּילט אין דריי קאָרטען.

אַ גאַנצע רייה פּאַסאַזשירען זענען ביי זיי אַריינגעפאַלען אויף גרעסערע סומען. זיי האָבען אָבער געשוויגען, ווייל זיי האָבען זיך געשעהמט פשוט, די וועלט זאָל וויסען, אַז מ'האָט זיי אַזוי מיאוס „אַריינגעפּרייערט"...

נעכטען האָט זיך די געשיכטע איבערגעחזרט מיט עטליכע לאָדזשער סוחרים אויפ'ן שטח לאָדזש־סטריקאָוו, בעת איינער פון זיי האָט פערשפּילט טויזענד זלאָטעס און דער צווייטער 600.

אַ דריטער, אַ צוקוקער, אַ מבין געוואָרען אויף דער געשיכטע, האָט ער געמאַכט „אַנ'אַלאַרם, און די „פויגעל-בחורים" וואָלטען זיך שוין זיכער געדאַרפט פערענטפערען, אָבער אַז דער צוג האָט ביי סטריקאָוו פערפאַמעליכט דעם גאַנג, האָבען די אָפּעריסטען זיך שנעל אָריענטירט אַז זיי קאָנען מיט אָפּשניידען, און זיי זענען אַראָפּגעשפּרונגען פון צוג, פערשווינדענדיג אין דעם נאָהענטסטען וועלדעל.

די פערשפּילטע לאָדזשער סוחרים איז נאָר אויסגעבליבען צו שרייען חי וקיים אין דער פּאָליציי.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניא)

ר. אייזראַעל

דאָס בופעט-מיידעל

(47

א סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

קאַפּיטעל 18

מאַנקע טרעפט זיך מיט בעריש „מויז"

מאַנקע איז געווען אָהן שום האָפנונגען אויף דער צוקונפט. זי האָט געמיינט, אַז זי וועט שוין קיינמאָל מעהר נישט בעפרייט ווערען פון טורמע, און האָט זיך נישט געמאַכט קיין שום אילוזיעס אויף דער צוקונפט. זי האָט נישט געהאַט קיין חרטה דעריף, וואָס זי האָט זיך געוואָלט אַריינמישען אין ענין פראַנקענשטיין. הגם זי האָט געוואוסט, אַז צוליב דעם, ליידט זי, זי האָט אָבער אויך גלייכצייטיג פערלוירען דעם מוט ווייטער צו קעמפען פאַר דעם דאָזיגען ענין. זי איז געוואָרען גלייכגילטיג צו אַלץ און אַלעמען אַרום איהר. איינמאָל איז געשעהען אַ פאַל, וואָס האָט איבערגעריסען מאַנקעס מאָנאָטאָניגקייט, האָט געענדערט כאָטש אויף אַ ווייל דעם נודנעם לעבענס-אַרט. מ'האָט מאַנקען גערופען צום נאַטשעלניק. זי האָט זיך גלייך געוואונדערט וואָס מ'פירט זי נישט אַריין געוועהנליך אין קאַנצעלאַריע פון טורמע און אין אַ דערבייאיג צימער, וואו ס'האָט פריוואַט געוואוינט דער טורמע - נאַטשעלניק.

— צו וואָס פיהרט איהר מיך אַהער, האָט געפרעגט מאַנקע דעם טורמע-וועכטער, דאס איז דאָך דעם נאַטשעלניקס פריוואַ"ע וואוינונג?

— דערפאַר, ווייל דער נאַטשעלניק איז היינט קראַנק און מוז אייך דורכאויס אויפנעהמען. ער האָט אייך אויסצופאָרשען וועגען אַ וויכטיגען ענין.

— אינטערעסאַנט, האָט מאַנקע מיט גרייכגשעצונג געזאָגט, וואָס האָט ער מיך אויסצופאָרשען, אַז איך ווייס אַליין נישט, וואָס צו זאָגען.

דערווייל זענען זיי געקומען וביז'ן צימער פון נאַטשעלניק, דער וועכטער האָט אַריינגעלאָזען מאַנקען אין צימער און פערמאַכט די טיר הינטער זיך. מאַנקע האָט זיך באַלד פערוואונדערט, וואָס מ'בעגעהט זיך מיט איהר גאָרנישט, ווי מיט אַנ'אַרעסטאַנטקע. זי האָט בעמערקט, אַז אין צימער זענען נישט פערהאַן קיין פערקראַטעוועטע פענסטער, זי האָט אָבער נישט בעמערקט, אַז דאָס איז אַ פריוואַטע שטוב, מיט פריוואַטער מעבלירונג און אין בעט איז געלעגען אין די אונטער-וועש דער נאַטשאַלניק אַליין.

— זיצט אַרעסטאַנטקע מאַנקע, איך בין היינט נישט געזונד און האָב אייך נישט געקענט אויספאָרשען אין קאַנצעלאַריע, איך מוז אָבער נאָך היינט מיט אייך רעדען.

— הם.... גאָר אַזוי? איך האָב גאָרנישט געוואוסט, וואָס פאַראַ כבוד מיך טרעפט, אַז איך זאָל אויפגענומען ווערען אין אייערע פריוואַטע פאַפּאַרטאַמענטען.

מאַנקע האָט זיך ערלויבט אַזוי צו רעדען, ווייל זי האָט שוין געהערט, אַז דער נאַטשאַלניק האָט נישט פיינד אויפצונעהמען ביי זיך אין שטוב אַרעסטאַנטקעס, וועלכע געפעלען איהם.

— דאָס איז נישט קיין פריוואַטע אויפנאַהמע, נאָר אַנ'אַמטליכע אויספאָרשונג. האָט דער נאַטשאַלניק בייז געזאָגט.

— אויב אַזוי, האָב איך גאָרנישט געזאָגט, און איהר קענט מיך אויספאָרשען.

— פאַר-וואָס זיצט איהר אין טורמע?

— דאָס פרעגט איהר מיך?...

דאָס הייסט, איך האָב אייך געוואָלט פרעגען גאָר עפּעס אַנדערש. אפשר וואָלט איהר מיר געקענט גענוי ערקלערען, ווי אַזוי איהר האָט די גנבה אויסגעפיהרט. בעריש „מויז" האָט אונז שוין וועגען אַלץ דערצעהלט.

מאַנקע האָט געלאַכט.

— בעריש האָט אייך דערצעהלט, איך בין נייגעריג, וואָס בעריש האָט אייך געקענט דערצעהלען, ווען ער אַליין ווייסט גאָרנישט. איבעריגענס, וואָס זייט איהר דאָס פאַראַ אויספאָרשונגס-ריכטער, האָט מאַנקע בייז געפרעגט.

— איהר דאַרפט בלויז שווייגען, און אויסהערען, וואָס איך רעד. ענטפערען אויף פראַגען און נישט זיך מישען אין אונזערע איבעריגע ענינים.

— אויב אַזוי וויל איך אייך זאָגען, אַז איהר זאָלט מיך נישט פייניגען מיט קיין שום פראַגען, ווייל אויסערדעם, וואָס איך האָב ביז איצט געזאָגט, ווייס איך מעהר גאָרנישט.

— און אפשר האָסט דו פאַר מיר כאָטש אַ גוט וואָרט, טייבעלע, האָט דער נאַטשאַלניק אָנגעהויבען אויף אַנ'אַנדער טאָן. דו דאַרפסט דאָך פערשטעהען, אַז דו וועסט צו דעם נישט צולייגען.

— אַזוי זאָלט איהר רעדען, פאַניע נאַטשאַלניק, צו וואָס טויגען אייך די אַלע פאָרורעדעס און זאַגעכצען.

— זעהסט דו, אַז דו פערשטעהסט אַליין, מיר זענען דאָך נאָר מענשען און דאָס לעבען איז אָהן פרויען נודנע.

דער נאַטשאַלניק איז אַרויס פון בעט און איז געבליבען שטעהן אין זיין פּיזשאַמע. ער איז גלייך צוגעטרעטען צו מאַנקען. ער האָט זי אַרומגענומען און געפרובט צוצושלעפּען צום בעט, וואָס איז געשטאַנען דערנעבען, מאַנקע האָט נישט שטאַרק פראָטעסטירט, זי האָט געוואָלט אויסנוצען די געלעגענהייט פאַר זיך, איהר איינציגער פערלאַנג איז געווען זיך צו זעהען מיט בעריש „מויז", כדי מיט איהם זיך אַדורכצורעדען.

— אויב דאָס וועלען זיין געגענזייטיגע זאַכען, קענען מיר שמועסען דערפון, האָט מאַנקע געזאָגט.

— נו, זעץ זיך אַוועק אויפ'ן בעט האָט דער נאַטשאַלניק געזאָגט.

מאַנקע האָט זיך אַוועקגעזעצט. דער נאַטשאַלניק האָט זיך אַוועקגעזעצט נעבען איהר, זי אַרומגענומען און אַלץ זיך בעמיהט זי אומצוּוואַרפען אויפ'ן בעט. מאַנקע איז נאָך געווען איינגאַנצען אין דער לאַגע זיך צו בעהערשען און האָט זיך אָקעגעגעשטעלט די פרובען פון דעם נאַטשאַלניק.

— צוערשט מוזט איהר מיר עפּעס צוזאָגען איך בין נישט געוואוינט גלאַט אַזוי...

— וואָס ווילסטו אייגענטליך.

— איך רעכען, אַז דאָס וועט נישט זיין קיין גרויסע זאַך פאַר אייך, האָט מאַנקע געזאָגט: איך וויל, אַז איהר זאָלט מיר ערלויבען זיך צו זעהען מיט „בעריש מויד".

— נו, דאָס זאָג איך דיר צו. נאָך היינט וועסט דו זיך קענען מיט איהם זעהען.

(פאָרזעצונג קומט).

זיך פער׳סמ׳ט מיט בראַנפען
געקויפט ביליגע סחורה פון א געהיימער גאזשעלניע

(2) אַז ס׳איז אַ קאַלטער זונטאָג, דאַרף מען זיך דערוואַרעמען.

מיט וואָס זשע דען אַבּדערש זאָל זיך דערוואַרעמען שימאָן יאַרקעוויטש (הוזאַרסקאַ 5), מיט זיינע שכנים, ווען נישט מיט אַ גלעזעל בראָנפען, האַ?

איז די יאַרקעוויטשאָווא מאַריאַ אַוועק אין שטאָט אַריין און איינגעהאַנדעלט עטליכע גרויסע פלעשער ביליגען שנאַפּס, און מ׳האָט זיך אַוועקגעזעצט כוסנען אויף וואָס די וועלט שטייט.

דאָס שנעפּסעל איז אָבער, ווייזט אויס, נישט געווען אין רעכטען אָרדנונג, ווארום באַלד האָט דער עולם געסט אָנגעהויבען צו מאַכען געוואַלדע־נעס, און די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָווי׳ע האָט פעסטגעשטעלט אַז דער עולם איז פער׳סמט.

דער סוף איז געווען, אַז די צוויי אורחים, מאַריאַן דעמבאָווסקין, און מאַריאַן וויטשאַרעק׳ן האָט מען געמוזט צונעהמען אין שפּיטאָל און די איבעריגע האָט מען יאַקאָש אַזוי אָפּגעראַטעוועט.

צי וועט מען שטרייקען אין דער טריקאָטאַזש־בראַנזשע ?
היינט—קאָנפערענץ ביים אַרבייטס־אינספּעקטאָר

(2) דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר ה׳ וואַיטקעוויטש, האָט אויף היינט 10 פריה צוזאַמענגערופען אַ בשותפותדיגע קאָנפערענץ פון די טריקאָטאַזש־אַרבייטער און פאַבּריקאַנטען, אויף וועלכער עס דאַרפען אַרומגערעדט ווערען די פרטים און בעדינגונ־גען פון אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך, אין דער דאָזיגער בראַנזשע.

באַך דער קאָנפערענץ וועט די פערוואַלטונג פון טריקאָטאַזש־אַרבייטער־פעראיין צונויפרופען אַ בעראַטונג־פעראַזאַמלונג, און אויב ס׳זאָל נישט קומען צו אַ פערשטענדיגונג אויף דער פריהערדיגער קאָנפער־ענץ, וועט וואַהרשיינליך אויסברעכען אַ שטרייק אין דער דאָזיגער בראַנזשע.

צוקאַליעטשעט דאס פנים
און שווער פערוואונדעט אַ קליין קינד

(2) נעכטען איז אויפ׳ן ספּאָרט־פּלאַץ פון „טור" פאָרגעקומען אַ פוטבאָל־מעטש.

בעת׳ן שפּילען האָבען פּאַסירט צוויי אומגליקען ווי דהיינו: איין שפּילער האָט אומגערן געטראָ־פען מיט׳ן פוס אין פנים פונ׳ם צווייטען שפּילער, מיעטשיסלאַוו קשיוואַנסקי (פזשעיאַזד 23) און איהם מוראַדיג צובלוטיגט און צוקאַליעטשעט.

דער עולם, וואָס איז געזעסען אויף דער טרי־בונע איז שטאַרק אויפגעבראַכט געוואָרען אויפ׳ן ברוטאַלען שפּילער, און זיך געוואָלט לאָזען לויפען איהם מקיים פסק זיין, האָט זיך די טריבונע איינ־געבראָכען און צוגעדריקט דעם 6־יאָהריגען טשע־סלאַוו ענצמינגער, ביי וועלכען ס׳איז אויסגעבראָ־כען געוואָרען אַ פוס.

דאָס קינד האָט פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל, און דעם פער־וואונדעטען שפּילער באַנדאַזשירט אויפ׳ן אָרט.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: י. קאָפּ־ראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21), מ. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 95), י. קלופּאַ (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

צום אַפּאַהר פון קונסטמאַלער בערמאַן פון לאָדז

די טעג פערלאָזט לאָדז דער בעקאַנטער קינסטלער בערמאַן, דער מאַלער פון ביידענדיגען מזרח, פון הייסע מדבריות, 4 שטילע אָאַזיסען, פאַרביגע אָריענט־שטעט און זון־בעגאָסענע מינאַרעטען. די בענקעניש פון קינסטלער לאָזט איהם נישט איינזיצען אין זיין היימשטאָט און טרייבט איהם אין די פרעמדע לענדער מיט׳ן אומרוה פון א גלאָבטראָטער, וואָס ס׳ציהט איהם אין דער ווייט אַריין. יעצט געהט זיין וועג קיין מאַראָקאָ צום וואונדערלאַנד פון טויזענט אין איין נאַכט, צו דעם נאָך אַלץ אין שלייערן פון געהיימניש־פערהילטען מזרח. מיר גלויבען, אַז דער קינסטלער וועט אונז ברענגען פון דאָרט אויף זיינע לייוונטען אוצרות פון יענער ברענענדיגער שיינקייט פון פאַרבען־רייכער לענדער און מיר האָפען איהם, וואָס ני־כער צו זעהען אין זיין היימשטאָט.

אַ נייע מיטעל — פאָטאָגראַפירן...
די באָיקאָט־אַקציע פון דער ענדע־קישער יוגענד אויף די פּויזנער מערק

דער פּראָצעס פון די פּויזנער מערק־פאָהרערס ה׳ זיסמאַן שפּייזער, מעלדעט אונז פאָלגענדעס:

יענע וואָך, דעם 14 ד. ח. איז פאָרגעקומען אַ מאַרק אין שטעמעשנע נעבען גניעזנע (פּויזנער געגענד). 12 אַ זייגער בייטאָג האָט זיך בעוויזען אַ מחנה כוליגאַנעס בראש מיט דער ענדעקישער יוגענד אין גרינע בענדלעך, מיט אַ גאַנצען אַבּאַז פּאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען און מען האָט אָנגעהויבען פאָטאָגראַפירען יעדען איינציגען סוחר, און יעדען איינציגען קונה, וואָס האָט געוואָלט עפּיס קויפען...

עס איז שטיל געוואָרען מיט די אָנפאַלען, זענען די ענדעקעס געפאַלען אויף אַ נייער המצאה צו פאָטאָגראַפירען און שיקאַנירען די יודישע סוחרים.

קליינע אנאנסען
אין „נייעם פאלקסבלאט"
זענען אַ גוטע און ביליגע מיטעל
צו שטעלן זיך אין פערבינדונג מיט די פעראינטערעסירטע !

ווער עס וויל: 1) געפינען אַ לאָקאַטאָר אָדער אַ סובלאָקאַטאָר

2) געפינען אַ וואוינונג אָדער אַ ן׳אַנצעל צימער

3) געפינען אַ ן׳אַרבייטער, אַ ן׳אַנגעשטעלטען

4) פערקויפען א הויז אָדער אַ געגענשטאַנד

5) קויפען עפּעס געלעגענהייטליך

6) בעקומען אַ פּאָסטען —

זאָל אויפגעבען א קליינע אנאנס אין „נ׳ פאלקסבלאט"

קאָנסום פאר אַפּרייזענדע אויף זומערוואוינונגען

אין עטליכע טעג אַרום ענדיגט זיך דאָס שול־יאָהר און עס הויבט זיך אָן דאָס מאַסען־אַרויספאָה־רען אויף זומער־וואוינונגען און הייל־אַנשטאַלטען.

פאַר׳ן אָפּפאָהרען דאַרף מען זיך פערזעהען מיט דער ענטשפּרעכענדער גאַרדעראָבע, דער איינצי־גער אין אונזער שטאָט וואָרען־הויז „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, ראָקיטשינער 54, צו־פאָהר מיט טראַמוואַיען 10 און 16 האָט זיך פער־זעהען מיט פערשידענע ווייסע סחורות, גלאַטע און קאָליריטע, אויף קליידער, בלוזקעס, שלאָפּראָק, פּי־זשאַמעס, א.אַ.וו. ווי אויך הערען־וועש. מ׳בעקומט אויך באָדע־קאָסטיומען, פאַר הערען, דאַמען און קינדער, ווי אויך מענטלען, ליילעכער, און אַמערי־קאַנער צוליינ־פּאָטעלען, זעמטליכע אַנדערע סחורות ווי: קאָנפעקציע, גאַלאַנטעריע און ספּעציעל הערען, דאַמען און קינדער־שיך צו אויסשליסליך ביליגע פּרייזען. אַלע לאָדזשער אין זייער אייגענעם אינטע־רעס דאַרפען געדענקען, אַז אַלע דאַרפען איינקויפען נאָר אין דער ביליגסטער איינקויפס־קוועלע, וואָס איז דער „קאָנסום", ביי דער ווידזעווער מאַנופאַק־טור.

ראַדיאָ־פּראָגראַם
מאָנטאָג, דעם 20 יוני

11,58 צייט־סיגנאַל, 12,10 טעגליכער פּרעסע־איבערזיכט, 12,40 מעטעאָראָלאָגישער קאָ־מוניקאַט, 12,45 גראַמאָפאָן־פּליטען, 3 40 גראַמאָ־פאָן־פּליטען, 4,40 לעקציע פראַנצויזיש, 5 לייכטע מוזיק, 6 שול־רעפּעראַט, 6,20 לייכטע מוזיק, 7.15 פערשידענעס, 7,35 ראַדיאָ־פּרעסע, 7,45 קאָמוני־קאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, פילם־קאַלענדאַר, טעאַטער־רעפּערטואַר, 8 פעליעטאָן, 8,15 טראַנסמיסיע פון טעאַטער „נאָוואָשטשי" אין וואַרשאַ, בעת דער ערשטער פּויזע — פּרעסע־בע־ריכט, 2־טער פּויזע — ספּאָרט־ידיעות.

צווייטער אויפטריט פון מאָריס שוואַרץ

נאָכ׳ן גרויסען ערפאָלג, וואָס מאָריס שוואַרץ האָט געהאַט מיט זיין ערשטען אויפטריט אין פילהאַרמאָניע־זאַל וועט דער בעריהמטער שוישפּי־לער נאָך איין מאָל אויפטרעטען מאָרגען, מיטוואָך אין פילהאַרמאָניע־זאַל.

דער צווייטער אויפטריט פון מאָריס שוואַרץ ווערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס און וועט זיכער אַרורכנעהן מיט א פערדינטען ערפאָלג.

יודיש טעאַטער אין „סקאַלא"

פרייטאָג הויבט אָן שפּילען אין איבערגע־בויטען טעאַטער „סקאַלא" אַ יודיש טעאַטער.

אין די ערשטע פאָרשטעלונגען טרעט אויף די בעריהמטע שוישפּילערין בערטאַ גערסטען. אין דער נייער טרופּע געפינען זיך אַרטיסטען פון די יודישע טעאַטערס אין וואַרשע און ווילנע.

„SANATO"
כירורגיש־וועכנעריז־אַנשטאַלט
אַגראַראָוואַ 10, טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש־וועכנעריז־אָבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער־סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פּרייז פון א געבורט
אין 2־טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאָלאַקאָוו
כירורגישע אָפּטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר.

היינט פּרעכטיגע פּרעמיערע! דער קעניג פון הומאָר — דער אונפערגעסליכער בייזערליך־קעניגליכער פעלדמאַרשאַלעק

„Pod Kuratelą" Vlasta Burian

ווילט און ענטציקט אין זיין בעסטען פילם־מייסטערווערק א.נ.:

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־צונאָבע. רעזשי פון בעקאַנטען KAROL LAMAC אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־צונאָבע.

אָנהייב אין געוו. טעג 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 2.30 בייטאָג. הנחה בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען. דער זאַל איז ווענטילירט און געקיהלט.

וואַנעס
— ווי אויך —
קינדער־וואַנעס
בעקומט איהר נור אין דער בלעכערי־ווערקשטעל
„ZGODA"
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 2, טעל. 134-51 (עק פּעטריק.)
בעמ.: וואַנעס ווערען אויך אויסגעבאָרגט אויף זומער־וואוינונגען.

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע לאַבּאָראַטאָריע
פון מאַגיסטער
ב. שאַץ
פּיעטריקאָווער 37
פראָנט, 2 שטאָק.
אנאליזען פון קאַל, אורין
לייכעך און אנד.
מעסיגע פּרייזען.

צישעס
פאר גראַפישע אַנשטאַלטען דרוקערייען און פערלאַגען צמכמעהלם
די איינציגע אידישע צינקאָגראַפיע אין לאָדז
„נאַלאַק" פּיעטריקאָווער 104 טעל.: 241-24

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג־אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איינגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע שטיטען ווי: קלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גאַרטעלען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

גענען שוויים פון פיס!
בעגען אַרציסקעס! נוצט נור דעם שוין זייט 25 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז 30 גר: אַ שאַכטעל מיט אַ זופּעל 50 גראָשען. היט אייך פאַר פּערש. נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען, נור שאַדען די פיס און אייער געזונד, אויך פּלין „ראַדיקאַל" נעגען וואַנצען, גאַראַנטירט אויף א גאַנצען זומער. פּרייז פון א פלעשעל 70 גר.

אלעס צו בעקומען ביים ציטונגס־פּערקויפער וועלנאַרוש, אַלט־שטאָדט 1. אויך ביים ציטונגס־פּערקויפער פּנחס וועלנאַרוש, פּיעטריקאָווער 34 (רוג צעגעלניאַנאַ). 3610

קויפט נור פון די 1־טע קוועלע
גרויסער אויסוואַהל
שפּאַצירוואַגענס
אייזען - ניקעל־
בעטען !
מאַטראַצען
פּערגעזינאַוועם "Patent"
ווידזשמאַטשקעס אַמעריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבּריקס־לאַגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

AMBULATORJUM WENEROLOGICZNE
przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17
נעהמט אָן טעגליך ספּעצ. אַרצט
Dr. H. RÓŻANER
פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען
מענער־שוועכע פון 1–2 בייטאָג.

שיטרען
מיט פאַריזער שרינדען
ווי אויך פּערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פּרייזען
— און אַנדולאַציע —
ביי קערש, סקווערנאָווא 15
לינקע אָפיציגע, 1־טער שטאָק.

KSIĘGA ADRESOWA POLSKI

i W. M. GDAŃSKA — OSTATNIE WYDANIE NA ROK 1930

POZOSTAŁE JESZCZE NIELICZNE EGZEMPLARZE ZA 50 PROC. CENY **t. j. ZA ZŁ. 45** DO NABYCIA W WYDAWNICTWIE

Tow. Reklamy Międzynarodowej j. r. RUDOLF MOSSE, Warszawa, Marszałkowska 124.

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך אי־בערציינגט, אז פאר

דיוואנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קאמוניקאט
פון דער יוד. טעאטער=סטודיע אין „הזמיר“

אויפ׳ן נייעם ארבייטס־יאהר ווערען אנגענומען נייע מיטגלידער (רינס). איינשרייבונגען קומען פאר אלע טאג פון 9–10 אוועגד (אויסער פרייטאג און שבת) אין סעקרעטאריאט פון דער סטודיע.

בעמ.: די קאנדידאטען מוזען בעזיצען עלעמענטארע בילדונג און בעהערשען די יודישע שפראך אין ווארט און שריפט.

3833

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א יונגערמאן צו צייטונגען. צו ווענדען זיך גייערס ראיאן (רוג זשגאווסקא און סיעראדזקא), צום צייטונגס־פערשפרייטער.

עס איז נויטיג זאפארט א מאשין־ און האנד־נייהערין צו סוויטערס ביי קאן, לוטאמירסקא 18 פון 12–4 נאכמ.

3840

קויף און פערקויף

כ׳זוך א שטריק־מאשין 8־טער, ברייט 50 צענטימ. אדער מעהר. צו ערפאהרען נאווא־טאר־גאווא 10, רעכטס, 2־טער הויף, וו. 30.

3837

צו פערקויפען א הענטשקע־מאשינדעל נומ׳ 10 אין נייעם צושטאנד. צו ערפאהרען ביי מ. צע־סעמסקי, לוטאמירסקא 18.

3839

א רונד־מאשין אויף שטיפטען פירמע „ראשער“ אין בעסטען צושטאנד איז ביליג צו פערקויפען. גלייכצייטיג נעמען מיר אן אויף לוין צו ארבייטען גרויסע מוסטערן גוט און ביליג. צו ערקונדיגען זיך טעל. 179־84.

לאקאלען

3 שטיבען מיט א קוך צו פערדינגען זעהר ביליג, ווי אויך ביליג דירה־געלד. צו ערפאהרען ביי נ. קופער, קאמיענא 16.

3841

האלא! האלא! שפאט־ביליג איבערצוגעבען א געוועלב מיט א דירה, פאסענד אויף א מלצ־טשארניע אדער קאלאניאל־בראנזשע. גאווראט 63, ביי ריזא.

3838

איבערצוגעבען פון זאפאר׳ט א גוט־איינגע־פיהרטע ביר האלע בזשעזשינער 59 אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען. צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט.

פערשידענעס

ס׳איז מיר ארויסגעגנב׳עט געווארען נעכטען אין ראדאגאשטש א מענער־זייגערל מיט א קייטעלע. איך בעט מיר דאס זייגערל געגען בעלוינונג אב־צוגעבען פיראמאוויטשא 9, קיצל. דיסקרעציע געוויכערט.

3836

ס׳איז פערלוירען געגאנגען א וועקסעל אויף 42 זל. אויסשטעלער הערשקע בארנשטיין, זגער־זשער 12, זשיראנט י. זילבערשטיין, צאהלבאר ד. 30/9. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונ־גילטיג. אפצוגעבען צו י. שאפירא, פולנאצנא 18.

Zaginiona została książeczka wojskowa na imię Arona Abramowicza, wydana przez P.K.U. m. Łodzi. 3832

URODONAL
CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

די ערשטע יודישע

ראהמען-פאבריק
פון י. צווייליך, לאדז,
בארוטאוויטשא 11, (אין הויף)

עמפפעהלט **צו פאבריקס=פרייזען**
זעמטליכע איינראהמונגען אין

ראהמען
לייסטען סטיל אוואהל

ווי אויך נארדין־ק סטען אין א גרויסען אויסוואהל

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען=קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי“) טעל. 134=72

נעהמט אן פון ½2 – 4 און פון 7 – 8 אוועגד

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל=ארצט פאר הויט= און געשלעכטס=קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245=21

נעהמט אן פון 8–11 פריה, 12.30–1.30 מיטאג און פון 5–9 אוועגד, זונטאג פון 10–1. פאר אונב מיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט ראסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. – בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א קינדער־קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געבענע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע־האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכירעהוער בעזייטיגען זיכער דעם שטערסטען און געפעהר־ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל־גארסעטען און פלאטפוס־ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען איז די שוך קינסטליכע געטענע פיס און הענד, געטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עספאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוועגד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע־דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש־לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ ד״ר. י. ראפא־פארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגען פערלעגען מיר אנ׳ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטא־פעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין שום געפאהר. כ׳בין בעמערקען, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטע־אויף א נאפעל־ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפרוווטע אין חיצן, בערלין, ווין און אנדערע שטעט און מיך בעטאגען אלס דאקטאר און אלס לייזענ־דער, אז דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט בעזיץ איך זיין פאכמעניש פערלעגטען באנדאזש.

Doktór medycyny

M. Geller, Łódź, Kopernika 49.

דער רעיענט קאנזולטירונג ראטמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72 האט דאס דאזיגע אמטליך בעשטעטיגט. do LR678

— די —
בעוואוסטע
פעלד=בעטן
"Palma-Patent"

Palma-Patent

וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט

מיט אגאראנטיע אויף 3 יאהר

ווי אויך לעזשאקעס, פעלד - בעטלעך און פעלד - בענקלעך

מאטראצען געבעטע שאסקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131=85.

הורט — דעטייל

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען

Dr. med.
REICHEP
פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל־ארצט פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אוועגד זונטאג און יום־טובים פון 9 – 1 בייטאג.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג׳ קונדשאפט אז איך גיב ווייטער ארויס מיינע גוט - בעקאנטע

גלאט כשר׳ע מיטאגען

און איך בעט זעהר מיך ווייטער צו בעזוכען. די פרייזען זענען צוליב׳ן קריזיס רעדוצירט

א מיטאג 1.25 זל. ביז 2.50 זל.

מיט אכטונג קעמפינסקי, פיעטריקאווער 66

Dr. Z. Rakowski
כספעציאליסט פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען

11=טען ליסטאפאד 9
(קאנסטאנטינער). טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12.

אבאנעמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים ... א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר׳ן טעקסט 14 גר. פרייטאג און ערב יום־טוב 24 גר. אין דער זייט 8 שפאלט
אין טעקסט 30 . . . 60— . . 4
נאכ׳ן טעקסט 12 . . . 18— . . 8
... 50 ... 100 ... 10 גר. ...

Wydawnictwo „Najer Folksblat“. spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bernsztajn i D. Z... Redaktor odpowiedzialny: Ch. ...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.